

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Ekonomická diplomacie České republiky

Economic diplomacy of the Czech Republic

Lucie Hartmanová

Plzeň 2018

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie HARTMANOVÁ**

Osobní číslo: **K15B0219P**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management obchodních činností**

Název tématu: **Ekonomická diplomacie České republiky**

Zadávací katedra: **Katedra marketingu, obchodu a služeb**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracujte teoretická východiska k tématu ekonomická diplomacie.
2. Vymezte významné mezníky v historii ekonomické diplomacie ČR.
3. Analyzujte aktivity vybraných vládních institucí a agentur angažovaných v ekonomické diplomacii ČR.
4. Zhodnoťte přínosy analyzovaných institucí a agentur pro plnění cílů ekonomické diplomacie ČR.

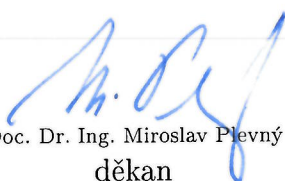
Rozsah grafických prací: **neuveđen**
Rozsah kvalifikační práce: **40-60**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

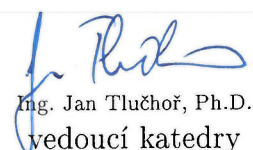
- **ŠTOURAČOVÁ, Judita.** *Ekonomická diplomacie České republiky.* Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-71-9.
- **ŠTOURAČOVÁ, Judita.** *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě.* Praha: Professional Publishing, 2012. Diplomacie. ISBN 978-80-7431-081-2.
- **GULLOVÁ, Soňa.** *Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol. 3. vyd.* Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4418-6.
- **VESELÝ, Zdeněk.** *Dějiny české zahraniční politiky v datech.* Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1099-5.
- **KUBIŠTA, Václav a kol.** *Mezinárodní ekonomické vztahy.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-191-5.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Hana Kunešová**
Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání bakalářské práce: **23. října 2017**
Termín odevzdání bakalářské práce: **23. dubna 2018**

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Ing. Jan Tluchoř, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Ekonomická diplomacie České republiky“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. dubna 2018

.....

podpis autora

Poděkování

Tímto bych velice ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce, Ing. Haně Kunešové, Ph.D., za odborné vedení práce a za cenné rady, které mi v průběhu jejího zpracování poskytla.

Obsah

Úvod	7
1 Ekonomická diplomacie	8
1.1 Definování pojmu	8
1.2 Funkce a úkoly ekonomické diplomacie	11
2 Historie ekonomické diplomacie.....	13
2.1 Hlavní mezníky ve vývoji světové ekonomické diplomacie	13
2.2 Historie ekonomické diplomacie v České republice.....	14
3 Vládní instituce angažované v ekonomické diplomacii České republiky	17
3.1 Ministerstvo zahraničních věcí ČR.....	18
3.2 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR	19
4 Vládní agentury na podporu zahraničních ekonomických aktivit.....	22
4.1 CzechTrade	22
4.2 CzechInvest.....	23
4.3 Česká centra	24
4.4 Exportní garanční a pojišťovací společnost a Česká exportní banka	25
5 Činnosti vládních institucí a agentur	28
5.1 Klientské centrum pro export	30
5.2 Mapa globálních oborových příležitostí	31
5.3 BusinessInfo.cz	32
5.4 Zelená linka pro export	32
5.5 Exportní vzdělávání CzechTrade	33
5.6 CzechInvest.....	34
5.7 Česká centra	37
5.8 Exportní garanční a pojišťovací společnost	38
5.9 Česká exportní banka.....	39
6 Zhodnocení činností vládních institucí a agentur	40
6.1 CzechTrade	40
6.2 CzechInvest.....	44

6.3 Česká centra.....	46
6.4 Exportní garanční a pojišťovací společnost.....	46
6.5 Česká exportní banka.....	48
Závěr	51
Seznam tabulek	53
Seznam obrázků	54
Seznam použitých zkratk	55
Seznam použité literatury	56
Abstrakt	62
Abstract.....	63

Úvod

Česká republika je díky postupující globalizaci a vysoké míře otevřenosti české ekonomiky závislá na schopnosti prosadit své hospodářské zájmy ve světě. Důležitou či dokonce klíčovou roli v tomto procesu by měla sehrávat ekonomická diplomacie.

Ekonomická diplomacie je na první pohled nový fenomén, ale ve skutečnosti jde jenom o zdůraznění role této dílčí sféry diplomacie. Pro Českou republiku a další státy východní Evropy se ekonomická diplomacie stala významnou od skončení studené války a zejména po zahájení procesu ekonomické transformace počátkem 90. let.

Obchodní vztahy mohou být zárukou mírových vztahů, ale také formou konfliktu. Podle Štouračové (2008) je obchod bezesporu formou mocenské dominance a s tímto faktem také přichází potřeba tento fenomén regulovat a ovlivňovat nejlépe ku prospěchu vlastního státu. Česká republika v tomto procesu netvoří výjimku. Snaha formulovat jasné cíle zahraniční hospodářské politiky vede v posledních letech k akceptaci ekonomické diplomacie, která však v českém pojetí není jednoznačně definována.

Cílem této práce je zmapovat fenomén současné ekonomické diplomacie České republiky, vymezit činnosti jednotlivých institucí, které jsou do ekonomické diplomacie zapojené a zhodnotit jejich přínos pro českou ekonomiku.

První kapitola se věnuje definování pojmu ekonomické diplomacie a jsou zde zobrazeny definice od českých i zahraničních autorů. V následující kapitole lze vidět stručné znázornění vývoje ekonomické diplomacie především od konce 2. světové války, a to jak ve světě, tak i v České republice. Třetí a čtvrtá kapitola je věnována institucím zapojeným do ekonomické diplomacie v České republice. Následuje kapitola obsahující popis jednotlivých činností, které zmíněné instituce provádějí na podporu ekonomické diplomacie.

Poslední kapitola se věnuje zhodnocení jednotlivých činností z hlediska významu pro ekonomickou diplomacii a z hlediska finančního hospodaření.

Pro vypracování bakalářské práce byly použity odborné publikace českých i zahraničních autorů, oficiální webové stránky institucí zapojených do ekonomické diplomacie a jejich výroční zprávy či zprávy o činnosti.

1 Ekonomická diplomacie

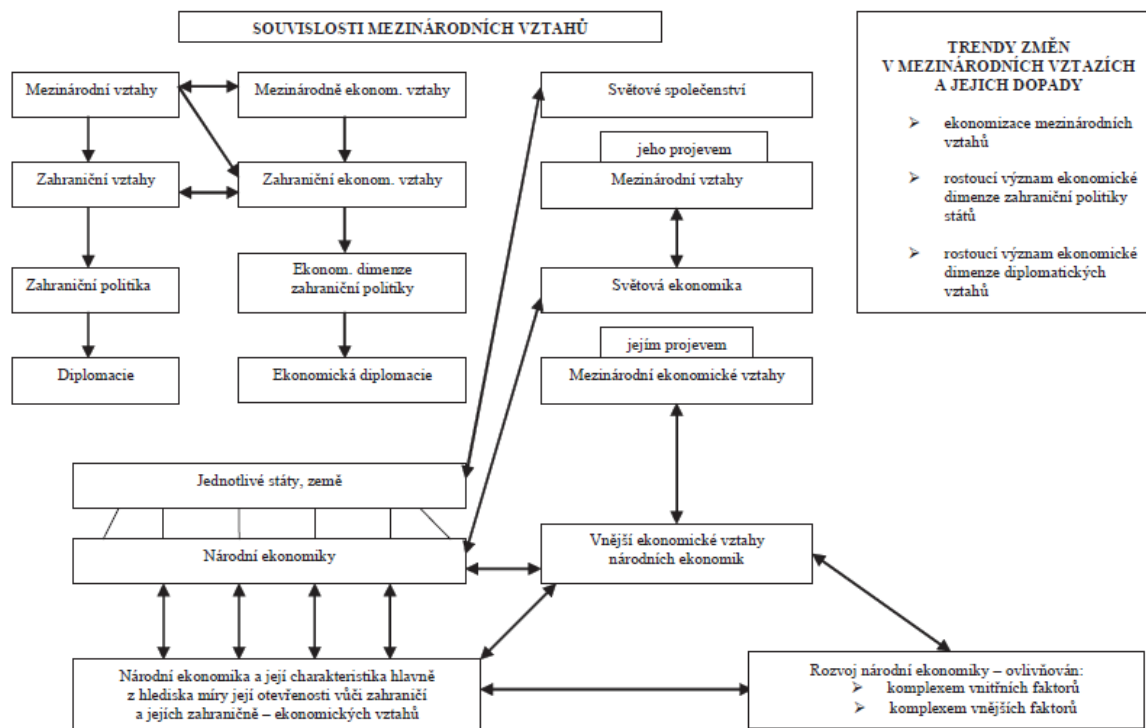
1.1 Definování pojmu

Ekonomická dimenze zahraniční politiky, tj. ekonomická diplomacie má několik různých definic, například dle Štouračové (2008, s. 23) je ekonomická diplomacie „specifickou oblastí, resp. součástí diplomacie a diplomatických služeb, zaměřenou na vytváření podmínek pro naplňování ekonomických zájmů státu v zahraničí, tedy naplňující ekonomický rozměr jeho zahraniční politiky ve vazbě na zapojování národní ekonomiky do ekonomiky světové, do procesů internacionalizace, integrace a ekonomické globalizace.“

Dále se dle uvedené autorky ekonomická diplomacie zaměřuje na „podporu obchodních a investičních aktivit národních podnikatelských subjektů při jejich vstupu na zahraniční trhy, na lobování za jejich zájmy, na podporování aktivit a zájmů zejména zahraničních investorů o podnikání na českém trhu apod.“ (Štouračová, 2008, s. 24)

Na následujícím obrázku (obr.1) lze vidět grafické znázornění mezinárodních vztahů a jejich provázanosti s trendy ekonomizace.

Obr. 1 Znázornění vazeb a trendů ekonomizace mezinárodních vztahů

Zdroj: Štouračová a kol. 2008, s. 33

Dle Gullové (2013) je ekonomická diplomacie zaměřena na aktivity různých vládních i nevládních subjektů a institucí, směřujících k vytváření podmínek pro uplatňování ekonomických a obchodních zájmů státu v zahraničí.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky považuje ekonomickou diplomacii za nástroj, který slouží k prosazování politik vlády v oblasti výroby, pohybu nebo výměny zboží, služeb, práce a investic, a to jak směrem z České republiky, tak do ní a přispívá také k pozitivnímu obrazu země ve světě. Ekonomická diplomacie napomáhá růstu ekonomiky, vytváří například nová pracovní místa, podporuje podnikatelské aktivity v zahraničí, otevírá přístup na zahraniční trhy, odstraňuje bariéry mezinárodního obchodu a snaží se přivést do ČR potenciální zahraniční investory. (mzv.cz, 2016)

Dle experta Raymonda Sanera z nizozemského Institut mezinárodních vztahů se ekonomická diplomacie zabývá otázkami hospodářské politiky, např. delegací prací v organizacích, jako jsou například Světová obchodní organizace (WTO) a Banka pro mezinárodní vypořádání (BIS). Ekonomičtí diplomaté rovněž sledují a podávají zprávy o hospodářských politikách v zahraničí a poskytují domácím vládním orgánům rady, jak je nejlépe ovlivňovat. Ekonomická diplomacie používá ekonomické zdroje, ať už ve formě odměn nebo sankcí, při sledování konkrétního cíle zahraniční politiky. (Saner a Yiu, 2006, vlastní překlad)

Ekonomickou diplomacii definuje také indický profesor Kishan Rana, dle kterého je ekonomická diplomacie proces, pomocí něhož jednotlivé země jednají s okolním světem a maximalizují tak svůj národní zisk ve všech jejich činnostech, jako je například obchod, investice a další formy ekonomicky prospěšných aktivit, kde země využívají svých komparativních výhod. Má bilaterální, regionální a multilaterální dimenzi, z nichž každá je důležitá. (Rana, 2007, vlastní překlad)

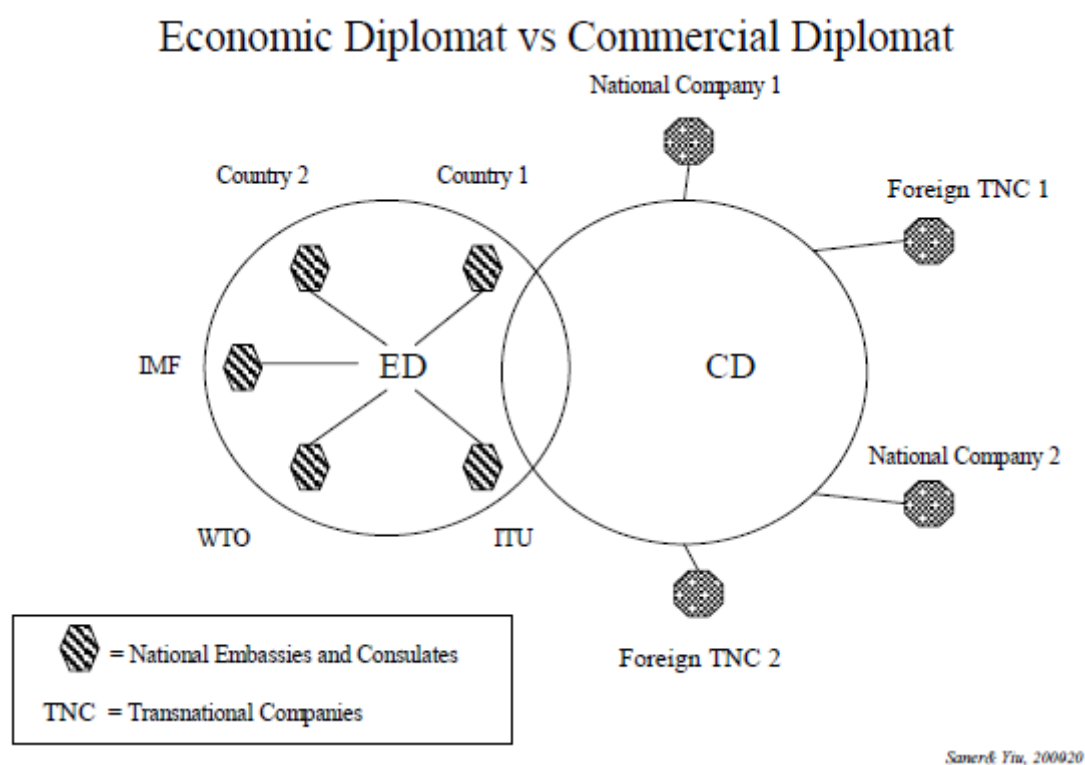
K. Rana staví ekonomickou diplomacii na čtyřech pilířích:

- podpora obchodu se zaměřením na export,
- podpora investic se zaměřením především na zahraniční investice,
- podpora přílivu vhodných technologií,
- poskytování ekonomické pomoci. (Rana, 2011)

Dle Štouračové (2008) je nutné odlišit komerční, hospodářskou a obchodní diplomacii od diplomacie ekonomické, a to z důvodu nesprávného označování těchto oblastí diplomacie za synonyma k ekonomické diplomacii. Zmíněné podoby diplomacie mají sice s ekonomickou diplomacií úzkou souvislost, ale vymezují pouze její užší oblast.

Zatímco obchodní diplomacie se nejvíce zaměřuje na podporování tuzemských exportérů (resp. dovozců) a dále na jednání o obchodně-politických podmínkách obchodních vztahů apod., tak diplomacie komerční se zaměřuje výhradně na rámcovou spolupráci s domácími exportéry (resp. dovozci) a nezapojuje se při tom do obchodních operací jednotlivých podnikatelů. Rozdíl mezi ekonomickou diplomacií je možné vidět na obrázku 2. Hospodářská diplomacie je zaměřena na podporu obchodních, investičních a podobných aktivit tuzemských podnikatelů v zahraničí. (Štouračová, 2008)

Obr. 2 Rozdíl mezi ekonomickou a obchodní diplomacií dle R. Sanera a L. Yiu

Zdroj: Saner a Yiu, 2006, s. 14

Zahraníční politika České republiky propojuje prostředí domácí s prostředím mezinárodním. Umožňuje jak státním, tak i nestátním subjektům působit v zahraničí tak, aby přispěly k prosazování zájmů České republiky i mezinárodních společenství představovaného zejména Organizací spojených národů (OSN), a současně se snaží zmírňovat aktivity, které by tyto zájmy mohly poškozovat.

Česká republika je v globálním kontextu malou a v evropském měřítku středně velkou zemí. Omezenost lidských a finančních zdrojů motivuje k aktivnímu působení v Evropské unii, NATO, OSN, OBSE a dalších multilaterálních strukturách.

V dalších částech bakalářské práce je ekonomická diplomacie chápána je smyslu výše uvedené definice Ministerstva zahraničních věcí České republiky, která nejlépe vystihuje hlavní cíle ekonomické diplomacie.

1.2 Funkce a úkoly ekonomické diplomacie

Z výchozí definice lze vymezit tři základní skupiny funkcí z hlediska úrovně jejich působení. Jedná se o funkce ekonomické diplomacie na makroúrovni, mikroúrovni a na oblast průřezových aktivit a služeb.

1.2.1 Funkce ekonomické diplomacie na makroúrovni

Na makroekonomické úrovni se funkce a úloha ekonomické diplomacie a jejich nositelů zaměřuje zejména na vytváření podmínek pro naplňování ekonomických cílů jednotlivých států a vlád v zahraničí. Tato činnost probíhá jak v rámci multilaterální diplomacie, tak i v rámci diplomacie bilaterální.

V rámci multilaterální diplomacie je funkce a úloha ekonomické diplomacie spojena také s přispíváním ke zkvalitňování fungování světových trhů, a to zejména prosazováním optimálních obchodně-politických podmínek a pravidel. Dále je spojena s využíváním účasti při jednáních v orgánech mezinárodních ekonomických institucí čímž ovlivňuje takové procesy, jako je například zlepšování podmínek fungování zahraničních trhů nebo snižování nákladů a rizik mezinárodních obchodních transakcí. (Štouračová, 2008)

Koncepce zahraniční politiky ČR v oblasti multilaterální diplomacie uvádí za cíl upevnování postavení České republiky v mezinárodních ekonomických organizacích typu Světová banka, OECD, Světová obchodní organizace či Mezinárodní měnový fond a také aktivní podílení se na jejich činnosti. (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2018a)

Podobné aktivity mohou probíhat i na úrovni bilaterální diplomacie. Jedná se například o:

- obchodně-politické agendy,
- smluvní jednání,
- meziministerské aktivity,
- prezentaci vlastního státu, jeho ekonomicky, jeho podnikatelského prostředí,
- vytváření příznivé image země jako atraktivní turistické destinace. (Štouračová, 2008)

1.2.2 Funkce ekonomické diplomacie na mikroúrovni

Ekonomická diplomacie na mikroúrovni se zaměřuje především do bilaterální diplomacie. Do mikroúrovně spadá především podpora domácích exportérů či podpora přílivu zahraničních investic. Ekonomická diplomacie a s ní spojená asistence státu je tak jedním ze způsobů, jak překonat či zmírnit překážky, které existují v mezinárodním obchodě. Ve vztahu k domácím podnikatelům se vláda zaměřuje především na finanční jištění, poskytované např. Exportní garanční a pojišťovací společností. (Částek, Němec, 2005)

1.2.3 Oblast průřezových aktivit a služeb

V této oblasti je úlohou a funkcí ekonomické diplomacie zajišťovat především analytické a informační služby. Jedná se o informace o obchodních příležitostech pro podnikatele a s nimi souvisejících rizicích, exportéry a investory hlavně před jejich vstupem na zahraniční trhy. (Částek, Němec, 2005)

Dále jde o zprostředkování organizačně-technických služeb, které jsou poskytovány tuzemským podnikatelům přímo v zahraničí. Patří sem především podnikatelské mise, účast na výstavách a veletrzích, prezentace podniků či ekonomická fóra podnikatelů. Tuzemští podnikatelé mohou v zahraničí rovněž požádat o expertní služby, které jsou využívány při konkrétních specifických situacích vyžadujících odborníka. (Štouračová, 2008)

2 Historie ekonomické diplomacie

Ekonomická diplomacie nevzniká určitým dnem ani rokem či obdobím. Za počátek jejího vzniku lze považovat již období starověkých dějin diplomacie. Starověký Egypt, starověké Řecko, středověká Itálie – až tam sahají prokazatelné počátky obchodních aktivit, přesahujících rámec jednotlivých státních útvarů a rozvíjejících obchodní styky za účelem zvyšování národního bohatství. V tomto kontextu lze již hovořit o počátečních formách ekonomické dimenze zahraniční politiky, o počátcích ekonomické diplomacie. (Štouračová, 2008), (Žídek, 2004)

2.1 Hlavní mezníky ve vývoji světové ekonomické diplomacie

Ekonomickou diplomacií a mezinárodně politické vztahy od nepaměti ovlivňovala obchodní činnost. Obchod a obchodní spojení byly jednou z hlavních cest šíření ekonomického, politického a kulturního vlivu jednotlivých subjektů v jakékoliv době a v jakémkoliv místě světa.

Vznik moderní ekonomické diplomacie lze sledovat při formování regionálních organizací po skončení druhé světové války, tzn. po roce 1945. Vývoj ekonomické diplomacie byl podpořen také založením NATO v roce 1949 a následně podpisem Varšavské smlouvy v roce 1955, což mělo zajistit bezpečnost angažovaným státům. (Jha, 2017, vlastní překlad)

Aktivní roli v rozvoji ekonomické diplomacie v Evropě hrál střet dvou ideologií. Na jedné straně stál generální tajemník Spojených států George Marshall, který vytvořil plán na poskytování ekonomické pomoci evropským zemím. Tento plán byl znám jako Marshallův plán či oficiálně jako Plán evropské obnovy. Na straně druhé byl zahraniční ministr SSSR Vjačeslav Molotov, který na popud J. V. Stalina vytvořil plán na poskytnutí ekonomické pomoci pouze členským socialistickým státům na východě Evropy. Nejdříve byl tento plán znám jako Molotovův plán, později z něj ale vznikla Rada vzájemné hospodářské pomoci. (Jha, 2017, vlastní překlad)

Ekonomická diplomacie značně přispěla i k rozvoji globalizačních procesů po roce 1945. Cílem bylo prosazovat liberální hodnoty, které umožňovaly volný pohyb zboží a služeb přes hranice států. V následujících 25 letech zažívala světová ekonomika nepřetržitý růst, což působilo kladně i na samotnou ekonomickou diplomacií

jednotlivých států. V 60. letech se ale mezinárodní konkurence začala zvyšovat, což bylo zapříčiněno zejména vstupem Německa a Japonska do světového obchodu a jejich výraznou exportní orientací. V 70. letech v důsledku ropné krize následovalo oslabení mezinárodního obchodu a s tím spojená stagnace mezinárodních ekonomických vztahů i ekonomické diplomacie. (Jha, 2017, vlastní překlad), (Žídek, 2004)

Velký vývoj ekonomické diplomacie pak zaznamenáváme v posledních dvou dekadách dvacátého století, kdy na mezinárodní trhy vstupují i země tzv. třetího světa, zejména Čína. Po konci studené války v polovině 80. let a změnách politického systému ve střední a východní Evropě na počátku 90. let vznikala skutečně globální ekonomika bez hranic. (Štouračová, 2012)

2.2 Historie ekonomické diplomacie v České republice

Před rokem 1989, v období centrálně plánované ekonomiky, se pojem ekonomická diplomacie v České republice prakticky nevyskytoval. Výrobci byli odděleni od zahraničních trhů, a to jak hranicí geografickou, tak i hranicí ekonomickou.

Výrobci nemohli na zahraničních trzích vystupovat, neměli přístup k devizovým prostředkům, dokonce ani k informacím o podmínkách a cenách, za které se jejich výrobky na zahraničních trzích prodávají.

Zahraněčně obchodní aktivity a transakce byly realizovány v rámci tzv. státního monopolu zahraničního obchodu pouze státními obchodními organizacemi, tzv. podniky, resp. organizacemi zahraničního obchodu, které jako jediné měly přístup na zahraniční trhy v mezích své přesně vymezené působnosti.

Na sklonku 80. let se díky vzdělaným a progresivním ekonomům objevuje v ekonomické literatuře pojem „proexportní politika“. Je ale většinou spojován pouze s upozorňováním, že by hospodářská politika platného systému centrálního plánování měla být doplňována též sektorovými politikami. O ekonomické diplomacii se ani v těchto souvislostech v podstatě nehovořilo. (Štouračová, 2008)

Po revolučních změnách v politicko-společenské oblasti v roce 1989 dochází k zahájení transformačního procesu a jeho zásadních ekonomických reforem. V oblasti zahraničně ekonomických vztahů tehdejšího Československa byla významným krokem liberalizace zahraničního obchodu. V důsledku liberalizace se zcela změnilo vnitřní ekonomické prostředí a stalo se otevřeným pro zahraniční konkurenci našich výrobců.

Konec 90. let minulého století je již obdobím docenění významu ekonomických aspektů zahraničních vztahů. Programové prohlášení vlády po volbách v roce 1998 deklaruje jako jednu z výrazných priorit v ekonomické oblasti záměr posílit pozice a postavení českých výrobců a jejich produkce na zahraničních trzích. Za jeden z nejdůležitějších prostředků naplňování tohoto záměru byla zvolena ekonomická dimenze zahraniční politiky – ekonomická diplomacie – s řadou navazujících aktivit ve vnitřní ekonomice, a především v zahraničí.

V tomto deklarativním vstupu vládního prohlášení jsou obsažena minimálně čtyři zásadní opatření:

- vyhlášení programu utváření a přijetí uceleného systému proexportní politiky,
- provázání realizačních kroků tohoto programu s rozvojem proexportních institucí (CzechTrade, EGAP, ČEB),
- zvýraznění významu obchodních úseků velvyslanectví,
- rozvíjení zahraniční sítě CzechTrade. (Štouračová, 2012)

Období první dekády nového tisíciletí lze charakterizovat jako období v podstatě konsenzuálního pozitivního hodnocení posilujícího exportního výkonu, přílivu zahraničních investic, posilujících exportních aktivit malých a středních podnikatelů. Je to zároveň období jednoznačného zvýraznění významu aktivní ekonomické diplomacie jako faktoru rozvoje české ekonomiky v současných podmínkách světového i národního vývoje.

Vláda České republiky schválila 13.5.2015 novou Koncepti zahraniční politiky České republiky. Ta definuje tři globální cíle, jimiž jsou bezpečnost, prosperita a udržitelný rozvoj a lidská důstojnost včetně lidských práv a dále stanovila dva národní cíle – službu občanům a dobré jméno České republiky v zahraničí (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2018a).

Koncepce zahraniční politiky navazuje na předchozí koncepci z roku 2011 a vymezuje jak cíle, tak teritoriální zaměření české zahraniční politiky, které je zde rozděleno do dvou skupin na Euroatlantický prostor a ostatní teritoria. V Euroatlantickém prostoru se uskutečňuje nejvýznamnější zahraničněpolitické vztahy ČR, což je dáno především členstvím v Evropské unii a v NATO. (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2018a)

V koncepci je popsána spolupráce s konkrétními zeměmi, mezi nejdůležitější řadí například Spojené státy americké, Spolkovou republiku Německo či Slovensko. Zmíněné jsou ale i další státy jako Francie, Velká Británie a státy jihovýchodní Evropy, především Srbsko. (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2018a)

3 Vládní instituce angažované v ekonomické diplomacii České republiky

Rozhodující a prioritní místo při naplňování ekonomické diplomacie zaujímají dvě vládní instituce, kterými jsou Ministerstvo zahraničních věcí České republiky a Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky.

Jejich činnost a kompetence při plnění úkolů v dané oblasti jsou dány zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů (často bývá označován jako tzv. Kompetenční zákon). Jistým smluvním rámcem jejich vzájemné spolupráce a součinnosti v oblasti ekonomické diplomacie jsou dvě dohody:

- Rámcová dohoda o zásadách spolupráce při zajišťování podpory exportu a ekonomické diplomacie České republiky.
- Dohoda Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu o koordinaci činnosti podřízených příspěvkových organizací, jejichž aktivity se dotýkají zahraničně ekonomické činnosti. (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014b)

V ekonomické diplomacii se také v užším rozsahu angažují svou činností a svými programy i další ministerstva, jde především o Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, které zabezpečuje například vazby s regionálními a strukturálními politikami Evropské unie.

Dále jde o Ministerstvo zemědělství České republiky, což je rozhodující nositel agrární diplomacie. V neposlední řadě je do ekonomické diplomacie zapojené i Ministerstvo životního prostředí České republiky, a to prostřednictvím programů zahraniční rozvojové spolupráce, které využívají možností komunikovat v cílových zemích české produkty a technologie.

Následující část práce je blíže zaměřena pouze na první dvě z uvedených ministerstev.

3.1 Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Ministerstvo zahraničních věcí ČR vzniklo v roce 1993 z původního československého Ministerstva mezinárodních vztahů a je odpovědným orgánem vlády za oblast zahraniční politiky státu.

Ministerstvo zahraničních věcí vzniklo zákonem č. 21/1993 Sb. (jedná se o novelu tzv. kompetenčního zákona). Svoji působnost má stanovenou v § 6 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2018b)

Jelikož je ekonomická diplomacie poměrně nová disciplína rozvíjející se po celém světě, snaží se Ministerstvo zahraničních věcí neustále sledovat nově vznikající příležitosti a předává své poznatky podnikatelské veřejnosti. Vůči potřebám podniků se snaží být otevřené a dynamicky reagovat na jejich potřeby poskytováním co nejvyšší úrovní služeb. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2016)

Důležitost Ministerstva zahraničních věcí tkví také v tom, že má rozsáhlou síť zastupitelských úřadů po celém světě pracujících na podpoře a ochraně českých ekonomických zájmů ve světě. Ministerstvo organizuje podnikatelské mise, které doprovází ministra zahraničních věcí, náměstký ministra ad. při zahraničních cestách. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2016)

V oblasti ekonomické diplomacie chce být ministerstvo v dlouhodobém hledisku důvěryhodnou servisní organizací poskytující kvalitní služby a napomáhající tak českým úspěchům na zahraničních trzích. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2016)

Dne 29. ledna 2014 byl do funkce ministra zahraničních věcí jmenován Lubomír Zaorálek, který do úřadu nastoupil s dlouholetými zkušenostmi z práce stínového ministra zahraničních věcí České strany sociálně demokratické a vrcholného představitele v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Po něm se 13. prosince 2017 funkce ujal Martin Stropnický, který působil na Ministerstvu zahraničních věcí již v letech 1990-2002 jako velvyslanec České republiky v Portugalsku, Itálii a u Svatého stolce. Aktuálně zastává pozici ministra v demisi. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2018b)

3.2 Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Ministerstvo průmyslu a obchodu je ústředním orgánem státní správy pro obchodní politiku v kontextu jednotného trhu EU a proexportní politiku.

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky bylo zřízeno s účinností od 1. listopadu 1992 zákonem č. 474/1992 Sb., kterým byl změněn zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

Dle výše uvedeného zákona Ministerstvo průmyslu a obchodu:

- *„koordinuje zahraničně obchodní politiku České republiky ve vztahu k jednotlivým státům,*
- *zabezpečuje sjednávání dvoustranných a mnohostranných obchodních a ekonomických dohod včetně komoditních dohod,*
- *realizuje obchodní spolupráci s ES, ESVO, GATT a jinými mezinárodními organizacemi a integračními seskupeními.*
- *řídí a vykonává činnosti spojené s uplatňováním licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím,*
- *posuzuje dovoz dumpingových výrobků a přijímá opatření na ochranu proti dovozu těchto výrobků“.* (Zákon č. 474/1992 Sb., §13, odst. 3)

Z hlediska ekonomické diplomacie, jejího uplatňování a rozvíjení, je postavení Ministerstva průmyslu a obchodu ČR významné. Dlouhodobě a systematicky řadí toto ministerstvo ekonomickou diplomacii do souvislostí s komplexem opatření proexportní politiky vlády.

Na Koncepci zahraniční politiky ČR navazuje Vládou ČR schválená Exportní strategie pro období 2012-2020, kterou vydává Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky a jejímž hlavním cílem je *„zvýšení počtu exportérů a zvyšování objemu exportu a z něj plynoucích přínosů pro dlouhodobý udržitelný růst, zaměstnanost a příjmy do veřejných rozpočtů“.* (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012, s. 12)

Specifickými cíli jsou pak *„diverzifikace exportu do zemí mimo EU“*, *„posun českých exportérů v hodnotových řetězcích do segmentů a odvětví s vyšší přidanou hodnotou“* a *„maximální využití pozitivních synergií jednotlivých činností státu pro export a úspor plynoucích z komplementarity aktivit, efektivní koordinace a spolupráce všech zainteresovaných subjektů“.* (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2012, s. 13)

Exportní projekty obsažené v Exportní strategii se člení do třech pilířů. Prvním z nich je zpravodajství pro export, který je zaměřený na budování informačních zdrojů a databází pro rozvoj exportu a internacionalizace a jehož cílem je snížit bariéry plynoucí z nedostatku informací českých exportérů o zahraničních trzích.

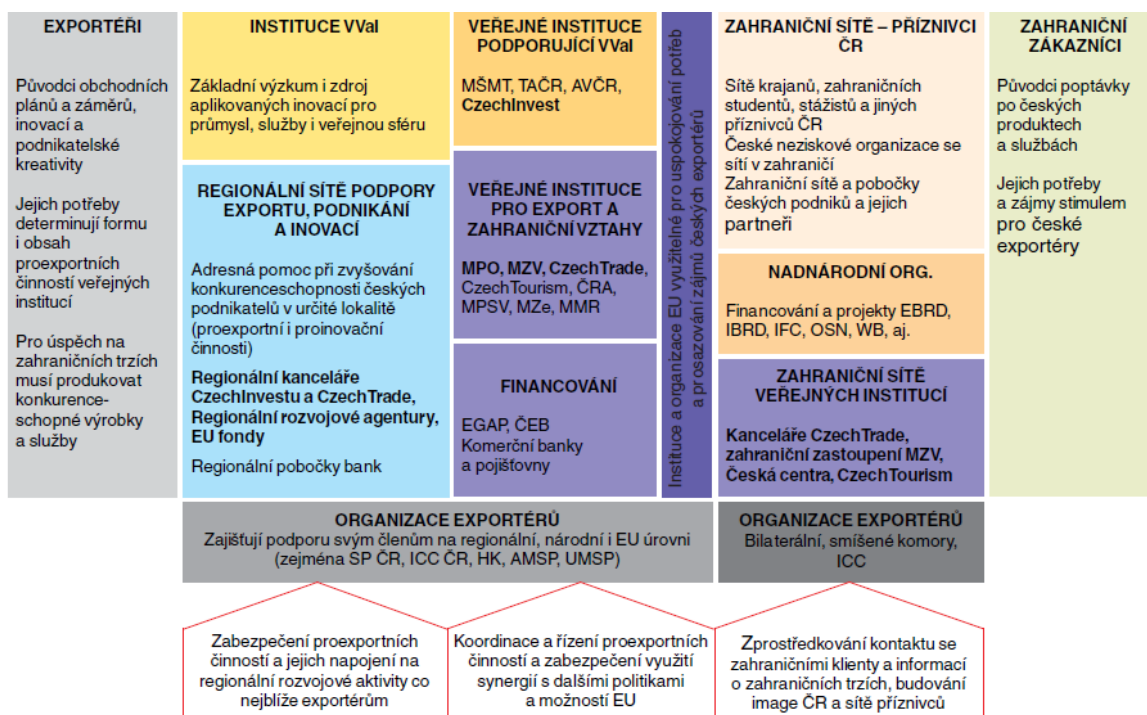
Druhým pilířem je rozvoj exportu zaměřující se na rozvoj exportování jako takového a také na služby jako například vzdělávání a exportní poradenství. Cílem druhého pilíře je vytvářet pro české podniky co nejlepší podmínky pro export a vytvořit tak tzv. exportní ekosystém (obr. 3).

Třetím a posledním pilířem je rozvoj obchodních příležitostí, jenž se zaměřuje na 5 oblastí:

- rozšiřování poptávky po českém exportu,
- investice pro export,
- marketing, branding a lobbying,
- obchodní politika,
- řešení problémů.

Cílem třetího pilíře je prostřednictvím aktivního networkingu a budování dobré obchodní značky ČR otevřít dveře pro české exportéry na mimoevropské trhy.

Obr. 3 Exportní ekosystém ČR

Zdroj: ICC ČR, MPO ČR Exportní strategie 2012-2020, str. 30

Za vlády Bohuslava Sobotky byl 29. ledna 2014 do čela Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky jmenován Jan Mládek, který zastával v letech 1994-1998 funkci ředitele Českého Institutu Aplikované Ekonomie s.r.o. a své politické zkušenosti začal získávat od roku 1998, kdy vykonával funkci náměstka místopředsedy vlády pro hospodářskou politiku a v roce 1999 se stal 1. náměstkem ministra financí. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2014a)

Po Janu Mládkovi byl 13. prosince 2017 do funkce jmenován Ing. Tomáš Hüner, který je aktuálně na pozici ministra v demisi. Na ministerstvu působil již v letech 2006-2011, kdy zde vykonával funkci náměstka ministra průmyslu a obchodu. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017b).

4 Vládní agentury na podporu zahraničních ekonomických aktivit

Významnou roli v procesu realizace ekonomické diplomacie sehrávají vládní agentury, a to nejen prostřednictvím svých zahraničních kanceláří, ale také díky bohaté nabídce služeb v ČR.

4.1 CzechTrade

CzechTrade je proexportní agenturou Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky. Jejím hlavním úkolem je napomáhat firmám při rozhodování o výběru vhodných teritorií a podpořit aktivity směřující k dalšímu rozvoji firmy v zahraničí. CzechTrade má také za cíl rozvíjet mezinárodní obchod a vzájemnou spolupráci mezi českými a zahraničními subjekty. (CzechTrade, 2018b)

Agentura byla založena v roce 1997, v jejím čele stála generální ředitelka doc. Ing. Judita Štouračová, CSc. V současné době zastává pozici generálního ředitele Ing. Radomil Doležal, MBA a dále se na managementu agentury podílí Ing. Milan Ráž, Ing. Lenka Sokolová, MBA, Ing. Zuzana Synková a Mgr. Petr Kraselovský. (CzechTrade, 2017)

CzechTrade nabízí exportérům množství služeb, mezi které patří například informační a asistenční služby, které zajišťují profesionálové v České republice, zejména v zahraničních kancelářích. Výsledkem je rychlá a snadná exportní podpora, dostupná především pro české firmy.

Nejvýznamnější jsou ale odborné znalosti a dlouhodobé zkušenosti zahraničních zástupců agentury, které lze při spolupráci s CzechTrade využít. Výsledkem je jak prokázaná úspora času, tak i nákladů a minimalizace rizik, které plynou z mezinárodního obchodu.

V současné době má agentura rozsáhlou síť kanceláří v pěti desítkách zemí na pěti kontinentech. Svou působností tak pokrývá Evropu od Skandinávie po Balkán, Východní Evropu a státy SNS, významná africká a asijská teritoria, Kanadu, USA, Latinskou Ameriku, Austrálii a Nový Zéland. (CzechTrade, 2018b)

4.2 CzechInvest

CzechInvest je státní příspěvková organizace pro podporu podnikání a investic podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky. Její hlavní činnost spočívá v podporování investičních projektů. Jedná se o podporu domácích firem a českých investorů, ale také o získávání zahraničních investic do České republiky. Jsou to investice především z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. Další úlohou CzechInvestu je podpora malých, středních a začínajících inovativních podnikatelů.

Na rozdíl od agentury CzechTrade je agentura CzechInvest zřízena přímo zákonem, konkrétně jde o zákon č. 1/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

V čele agentury stojí v současné době generální ředitelka Ing. Silvana Jirotková, která funkci plní od března 2018 a nahradila tak Bc. Jana Urbana, který byl pověřen dočasným vedením agentury po odvolání bývalého generálního ředitele Mgr. Ing. Karla Kučery. Na obrázku 4 lze vidět úplnou organizační strukturu agentury. (CzechInvest, 2018a)

Obr. 4 Organizační struktura CzechInvestu

Zdroj: Výroční zpráva CzechInvestu 2016, 2018

Agentura CzechInvest se také snaží o to, aby byla Česká republika v zahraničí vnímána jako vhodná lokalita pro umístování investic. Využitím svých mnoha služeb a programů CzechInvest napomáhá k rozvoji tuzemských firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí. (CzechInvest, 2018a)

Agentura CzechInvest poskytuje řadu služeb, mezi které patří například:

- pomoc při realizaci investičních projektů,
- poskytování poradenství zahraničním investorům při vstupu na český trh,
- poskytování služeb AfterCare zahraničním investorům, kteří na českém trhu již působí,
- spravování databáze podnikatelských nemovitostí,
- podpora subdodavatelů – spravování databáze českých dodavatelských firem,
- zprostředkování státní investiční podpory,
- zprostředkování kontaktu s orgány státní správy i místní samosprávy,
- propojení s partnery z výzkumně-vývojové a akademické sféry,
- pomoc v rozvoji začínajícím inovativním podnikatelům, start-upům. (CzechInvest, 2018a)

4.3 Česká centra

Česká centra, resp. Správa českých center je příspěvkovou organizací Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Činnosti Českých center se koncentrují do čtyř hlavních oblastí:

- veřejná diplomacie – kultura,
- vzdělávání, věda, výzkum a inovace,
- podpora vnějších ekonomických vztahů a turismu,
- ochrana lidských práv, přechod k demokracii. (Česká centra, 2018a)

Díky své rozsáhlé síti zahraničních zastoupení jsou Česká centra aktivním nástrojem zahraniční politiky České republiky v oblasti veřejné diplomacie. V dnešní době ji tvoří celkem 22 poboček napříč třemi kontinenty, Český dům Moskva a pražské Ústředí českých center.

Český dům Moskva byl převeden do správy Českých center v roce 2002 a od té doby se podílí na financování sítě organizace. V Ruské federaci tvoří největší zázemí pro české

exportní aktivity, kde poskytuje například kancelářské zázemí s byty pro zástupce, a to včetně doplňkových služeb. (Česká centra, 2018a)

Ústředí Českých center řídí a zároveň kontroluje činnosti zahraničních poboček a informuje Ministerstvo zahraničních věcí ČR i širokou veřejnost o práci Českých center. V čele ústředí stojí generální ředitel, kterým je PhDr. Ondřej Černý. (Česká centra, 2018a)

4.4 Exportní garanční a pojišťovací společnost a Česká exportní banka

4.4.1 Exportní garanční a pojišťovací společnost EGAP

Exportní garanční a pojišťovací společnost (dále jen EGAP) je úvěrová pojišťovna zaměřená na tržně nepojistitelná politická a komerční rizika spojená s financováním vývozu zboží, služeb a investic z České republiky. Zaměřuje se zejména na bankovní úvěry se splatností delší než 2 roky na financování vývozu velkých energetických, strojních a technologických zařízení, investičních celků, dopravních staveb a investic, a to především do zemí, kde politické, ekonomické a právní prostředí přináší větší míru nejistoty a vyšší riziko nezaplacení na straně kupujících. (Exportní garanční a pojišťovací společnost, 2018)

Pojišťovna byla založena v roce 1992 jako akciová společnost plně ve vlastnictví státu. Svá akcionářská práva vykonává stát prostřednictvím Ministerstva financí ČR, Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva zemědělství ČR. V čele Exportní garanční a pojišťovací společnosti stojí generální ředitel a předseda představenstva Ing. Jan Procházka. Předsedou dozorčí rady je Ing. Jaroslav Šulc, CSc. (Exportní garanční a pojišťovací společnost, 2018)

EGAP se stal významnou součástí finančního systému v ČR a současně se aktivně zapojil do činnosti Bernské unie (Mezinárodní unie úvěrových a investičních pojistitelů). Po dvouletém období na pozici pozorovatele, tj. v dubnu 1998, se EGAP stal jako první instituce tohoto typu ze zemí střední a východní Evropy jejím řádným členem. (Exportní garanční a pojišťovací společnost, 2018)

4.4.2 Česká exportní banka ČEB

V roce 1995 byla založena Česká exportní banka (dále jen ČEB), jako dceřiná společnost Exportní garanční a pojišťovací společnosti. Posláním ČEB je poskytovat finanční služby související s vývozem, podporovat český export bez ohledu na velikost kontraktu, budovat povědomí o České republice ve světě, a tím posilovat konkurenceschopnost České republiky. ČEB se zaměřuje zejména na podporu exportu do rizikovějších teritorií, kam komerční banky nabízí jen omezené možnosti financování. (Česká exportní banka, 2018a)

V čele České exportní banky stojí generální ředitel Ing. Jaroslav Výborný, MBA, který v březnu 2018 nahradil Ing. Karla Bureše. Na výkon působnosti představenstva a na podnikatelskou činnost dohlíží dozorcí rada v čele s místopředsedou Ing. Vladimírem Bärtlem. (Česká exportní banka, 2018a)

Česká exportní banka společně s Exportní pojišťovnou plní v českém kontextu roli tzv. Export Credit Agency (ECA), což je agentura poskytující státem podpořené vývozní financování. Podobné agentury existují v dnešní době v podstatě ve všech vyspělých zemích. Většinou se jedná o veřejné instituce nebo o soukromé společnosti s veřejným mandátem, které poskytují státem podpořené úvěry, záruky a pojištění ve prospěch svých „národních“ exportérů. (Česká exportní banka, 2018a)

Bez této podpory by často nebylo možné export českého vývozce realizovat, ať už z důvodu vysoké rizikovosti trhu zahraničního odběratele, nebo z důvodu vysokého politického rizika země odběratele. (Česká exportní banka, 2018a)

Základním cílem tohoto systému je zajistit, aby si firmy na mezinárodních trzích konkurovaly kvalitou své produkce a cenou, nikoliv výhodnějšími podmínkami financování, které nabízí jejich „národní“ ECA. Z toho důvodu existuje od roku 1978 tzv. Konsensus OECD, dohoda mezi vybranými státy OECD, která stanovuje pravidla pro státem podporované vývozní úvěry, a vytváří tak rovné konkurenční prostředí pro všechny účastníky dohody. (Česká exportní banka, 2018a)

Česká exportní banka vydala na období 2014-2018 dokument „*Vize strategického směřování ČEB*“, ve kterém popisuje její poslání, vizi a strategické cíle. Posláním je dle dokumentu „*Efektivním financováním exportu podporovat růst mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky*“ (Česká exportní banka, 2018b, s. 1). To ostatně

vyplývá z jejího charakteru, tj. státní instituce. Vize České exportní banky je být „spolehlivý partner s unikátním servisem pro financování exportních příležitostí na zahraničních trzích“. (Česká exportní banka, 2018b, s. 2)

Strategických cílů České exportní banky je celkem devět a většina z nich je vázána na úkoly, jež jsou vymezeny schválenými koncepčními dokumenty zaměřenými na podporu exportu. Cíle jsou zobrazeny na obrázku níže (obr. 5). (Česká exportní banka, 2018b)

Obr. 5 Strategické cíle České exportní banky

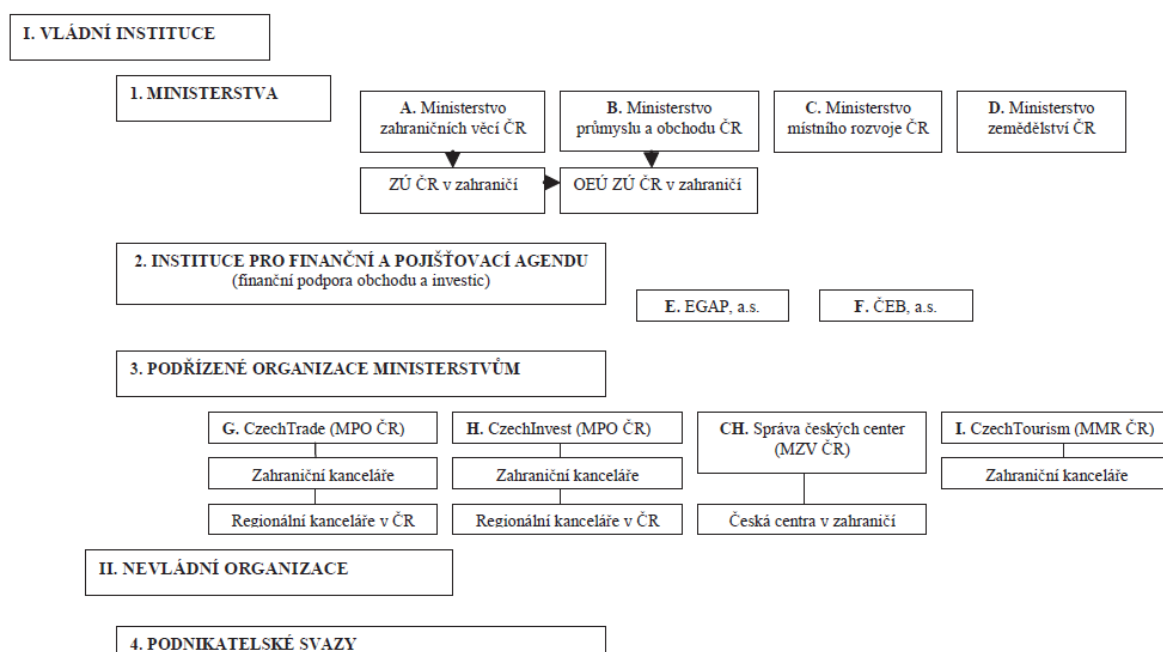

Zdroj: Česká exportní banka, 2018b

5 Činnosti vládních institucí a agentur

Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR spolupracují nejen spolu, ale také například s agenturami CzechTrade a CzechInvest. Dále pak i s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a agenturou CzechTourism. Důležitou součástí při prosazování ekonomických zájmů České republiky jsou Česká rozvojová agentura a Česká centra. Dohromady tvoří zmíněné instituce, podpořené Českou exportní bankou a Exportní a garanční pojišťovací společností, jeden tým, který spolupracuje na prosazení České republiky a jejích zájmů v zahraničí. Jejich propojení lze vidět na obrázku 6. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2016)

Obr. 6 Institucionální uspořádání ekonomické diplomacie ČR

Zdroj: Štouračová a kol., 2008, s. 99

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky pořádá množství aktivit na podporu exportu. Velmi úspěšné jsou například akce zaměřené na perspektivní teritoria a sektory v rámci nichž se firmy setkávají s diplomaty působícími v zahraničí.

Ministerstvo zahraničních věcí dále realizuje projekty ekonomické diplomacie, které jsou financované ze společného fondu, do kterého jsou zapojeny i další ministerstva jako například Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo obrany, Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo zemědělství a také Úřad vlády ČR. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2017b)

Počet schválených projektů pro rok 2018 můžete vidět v následující tabulce rozdělené dle sektoru projektu. Zastupitelské úřady předložily celkem 294 návrhů, ale k realizaci jich bylo doporučeno jen 230, které jsou zobrazeny v tabulce 1. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2017b)

Tabulka 1 Počet schválených projektů ekonomické diplomacie pro rok 2018

Sektor	Počet projektů
Automobilová doprava	1
Cestovní ruch	23
Dopravní průmysl	5
Důlní, těžební a ropný průmysl	6
Energetický průmysl	16
ICT	18
Kovozpracovatelský průmysl	1
Letecká doprava	6
Nábytkářský průmysl	1
Obranný průmysl	33
Služby	3
Stavební průmysl	7
Strojírenský průmysl	17
Textilní a obuvnický průmysl	5
Věda, výzkum a inovace	13
Vodohospodářství, odpadní průmysl	8
Vzdělávání	2
Zemědělský a potravinářský průmysl	48
Zdravotnický a farmaceutický průmysl	16
Zpracovatelský průmysl	1

Zdroj: Ministerstvo zahraničních věcí, 2017b, vlastní zpracování

5.1 Klientské centrum pro export

Klientské centrum pro export (KCE) je výsledkem další spolupráce Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva průmyslu a obchodu a agentury CzechTrade z roku 2014. Cílem Klientského centra pro export je poskytovat českým podnikatelům pomoc s jejich expanzí na zahraniční trhy. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015b)

Centrum nabízí podnikatelům služby z více než 90 zemí světa, poskytuje informace o exportních novinkách a příležitostech a také konzultace exportních a investičních záměrů v zahraničí. Své služby poskytuje prostřednictvím Jednotné zahraniční sítě tvořené zastupitelskými úřady ČR a zahraničními kancelářemi CzechTrade. Služby jsou poskytovány zcela zdarma dle Katalogu služeb jednotné zahraniční sítě, který je rozdělen do čtyř kategorií:

- základní služby a poradenství,
- služby jednotné zahraniční sítě,
- obchodní politika a vnitřní trh,
- rozvojová spolupráce.

Mezi základní služby a poradenství patří úvodní konzultace se specialistou, který poskytuje informace o systému státní podpory exportu a který také hodnotí připravenost klienta pro exportní aktivity. Specialista dále pomáhá s přípravou na obchodní jednání v konkrétním teritoriu a doporučuje, jak jednání vést s ohledem na specifika místní kultury a způsobu podnikání na daném trhu.

Služby jednotné zahraniční sítě obsahují například asistenci a podporu při jednání se zahraničními oficiálními institucemi a státními podniky, tzn. poskytování podpory při zajištění schůzek, poskytnutí logistické podpory či konzultace s ekonomickými diplomaty, případně velvyslanci v příslušných teritoriích. Dalšími službami jsou mimo jiné průzkum trhu, zjištění informací o klientovi a doporučení vhodné formy vstupu na trh, organizace obchodního jednání a dlouhodobá exportní asistence.

Kategorie obchodní politiky a vnitřního trhu zahrnuje podporu realizace projektů a odstraňování překážek na trhu, a to prostřednictvím jednání smíšených mezivládních, mezirezortních komisí a v rámci společné obchodní politiky EU. Další službou je řešení problémů na vnitřním trhu EU.

Službou rozvojové spolupráce je podpora při zapojení do projektů české a mezinárodní rozvojové spolupráce. Jedná se o podporu formou poskytování informací o možnostech zapojení firem do projektů zahraniční rozvojové spolupráce a formou konzultací o možnostech využití programu B2B pro vstup na zahraniční trhy. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2015a)

5.2 Mapa globálních oborových příležitostí

Ministerstvo zahraničních věcí ČR ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a také agenturou CzechTrade ve snaze zkvalitňovat služby pro české firmy a jejich podporu v zahraničí vydává Mapu globálních oborových příležitostí, která přináší českým exportérům přehledné uspořádání exportních příležitostí v jednotlivých teritoriích a oborech. Od roku 2016 je mapa také rozšířena o příležitosti zahraniční rozvojové spolupráce. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2017a)

Mimo seznamu příležitostí obsahuje mapa také informace o ekonomické situaci daného teritoria včetně dat o dosavadním a predikovaném vývoji významných makroekonomických ukazatelů. V tabulce 2 jsou jako příklad uvedeny ekonomické ukazatele Velké Británie. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2017a)

Tabulka 2 Ekonomické ukazatele Velké Británie

Ukazatel	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Růst HDP (%)	3,1	2,2	1,8	1,1	1,7	1,8
HDP/obyv. (USD)	46 479	43 902	40 412	39 526	40 748	42 049
Míra inflace (%)	1,5	0,1	0,7	2,5	2,6	2
Nezaměstnanost (%)	6,2	5,4	5	5,2	5,4	5,5
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-140,0	-153,3	-157,3	-112,3	-105,3	-103,8
Populace (mil.)	64,6	65,1	65,6	66,0	66,5	66,9
Konkurenceschopnost	9/144	10/140	7/138	-	-	-
Exportní riziko OECD	-	-	-	-	-	-

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

Zdroj: *BusinessInfo.cz*, 2017a

Po představení ekonomické situace teritoria se v mapě nachází dvě tabulky o vývozu a dovozu České republiky do nebo z daného teritoria a poté následuje seznam odvětví s informacemi o vývoji v jednotlivých sektorech. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2017a)

Mapa globálních oborových příležitostí je dostupná jak v tištěné verzi, tak i v online verzi, a to formou pdf souboru nebo v interaktivní verzi na stránkách BusinessInfo.cz. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2017a)

5.3 BusinessInfo.cz

Portál BusinessInfo.cz vznikl v roce 2001 jako projekt Ministerstva průmyslu a obchodu jehož realizátorem je agentura CzechTrade. Smyslem portálu je vytvoření jednoduchého a uceleného systému, který by poskytoval na jednom místě informace z různých webových stránek státní správy a dalších institucí. Mimo ministerstva jsou to například agentura CzechTrade, Česká exportní banka, Exportní garanční a pojišťovací společnost, Mezinárodní obchodní komora ČR, CzechTourism či Český statistický úřad. (BusinessInfo.cz, 2018)

Hlavními oblastmi, kterými se portál BusinessInfo.cz zabývá, jsou zahraniční obchod, finance a daně, dotace a financování a legislativa a právo. Oblast zahraničního obchodu zahrnuje sekci teritoriálních informací, kde se podnikatelé mohou dozvědět vše o exportních příležitostech a mají zde k dispozici i Mapu globálních oborových příležitostí.

Dále je zde možné nalézt mimo jiné i sekci služeb pro exporty, sekci akcí, výstav a veletrhů a v neposlední řadě také sekci podpory exportu. Podpora exportu obsahuje informace jak o státní podpoře exportu, tak i o nestátní podpoře exportu, o exportní strategii či o dotacích pro exportéry. (BusinessInfo.cz, 2018)

5.4 Zelená linka pro export

Zřizovatelem Zelené linky pro export je Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky a jejím hlavním úkolem je zprostředkování informací pro podnikatele. Zelená linka pro export stejně jako portál BusinessInfo.cz a Klientské centrum pro export představuje informační zdroj, který zjednodušuje přípravu exportu, jelikož poskytuje na jednom místě všechny dostupné informace od Ministerstva průmyslu a obchodu,

zastupitelských úřadů, České exportní banky, agentury CzechTrade a Exportní garanční a pojišťovací společnosti. Kromě informací o exportu zprostředkovává Zelená linka pro export i informace týkající se importu do České republiky. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2016b)

Zelená linka pro export při své činnosti spolupracuje s řadou institucí státní správy, ekonomickými diplomaty zastupitelských úřadů a generálních konzulátů ČR v zahraničí. Mezi nejdůležitější instituce, se kterými Zelená linka pro export spolupracuje, patří například:

- Generální ředitelství cel,
- Hospodářská komora ČR,
- Státní veterinární správa,
- Státní zemědělský intervenční fond,
- SOLVIT,
- Svaz průmyslu a dopravy ČR,
- Agentura CzechInvest. (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2017a)

5.5 Exportní vzdělávání CzechTrade

Exportní vzdělávání je jednou ze služeb agentury CzechTrade, které připravuje pro podnikatele různé odborné a teritoriální semináře, exportní konference nebo firemní školení na zakázku.

Exportní vzdělávání se primárně zaměřuje na mezinárodní obchod, témata seminářů se proto týkají:

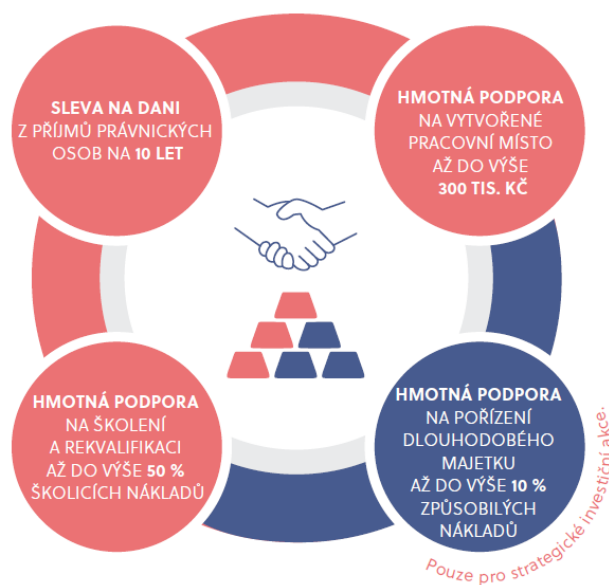
- exportních a oborových příležitostí,
- financování exportu,
- marketingu a logistiky,
- práva,
- interkulturního managementu,
- obchodního vyjednávání,
- prezentace. (CzechTrade, 2018a)

5.6 CzechInvest

5.6.1 Služby pro investory

Agentura CzechInvest poskytuje investorům podporu formou investičních pobídek, o které si investoři mohou u agentury zažádat. Investiční pobídky jsou přehledně zobrazeny na obrázku níže (obr. 7). Podporovanými oblastmi jsou zpracovatelský průmysl, technologická centra a centra strategických služeb. (CzechInvest, 2018b)

Obr. 7 Formy investičních pobídek

Zdroj: CzechInvest, 2018b

5.6.2 Služby pro startupy

CzechInvest nabízí podporu start-upů ve formě samostatných aktivit CzechAccelerator, CzechMatch a CzechDemo, které podnikatelům umožňují využít zvýhodněných služeb mentorů a poradců. Podpora je spolufinancována z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014-2020. (CzechInvest, 2018)

5.6.2.1 CzechAccelerator

CzechAccelerator je zaměřen na pomoc s prosazováním českých podniků v zahraničí. Projekt mohou využít podniky se stářím od 1 roku do 7 let. CzechAccelerator zabezpečuje pronájem kancelářských prostor a program mentoringu v destinacích Silicon Valley, New York, Londýn a Singapur. (CzechInvest, 2018c)

Uvedený projekt nabízí řadu služeb (obr. 8):

- kancelářské prostory – podnikání v zahraničním inkubátoru,
- mentoring a poradenství – pomoc od zahraničních expertů,
- ochrana duševního vlastnictví – ochrana produktu,
- marketingové materiály a překlady – pomoc s jejich přípravou. (CzechInvest, 2018c)

Obr. 8 Poskytované služby projektem CzechAccelerator

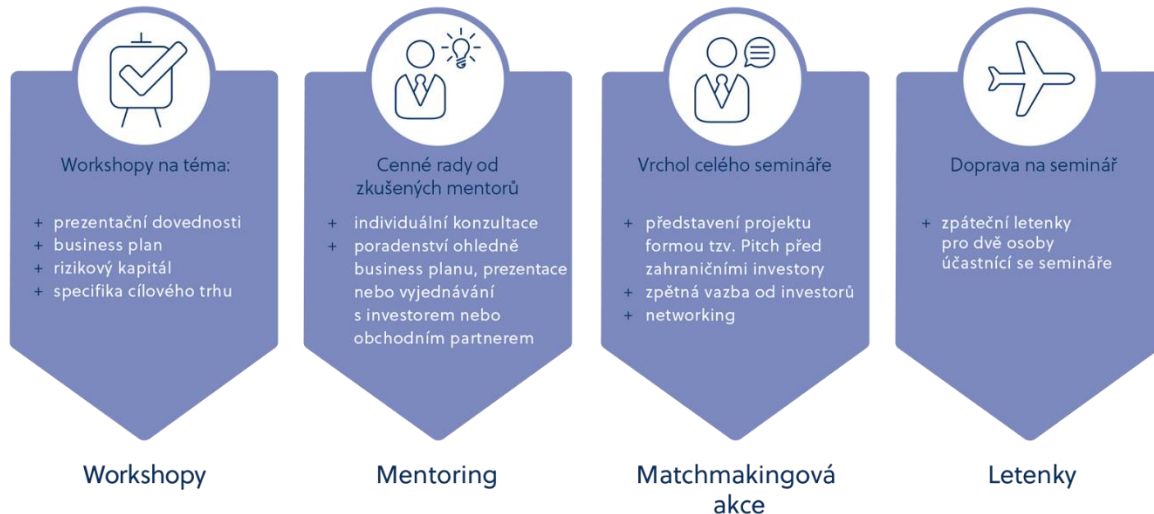
Zdroj: CzechInvest, 2018c

5.6.2.2 CzechMatch

Projekt CzechMatch je zaměřen na přípravu start-upů na jejich prezentaci a jednání s investory a obchodními partnery. S projektem mohou podnikatelé vycestovat například do Londýna, Singapuru či New Yorku a zúčastnit se týdenního semináře mentoringu završeného matchmakingovou akcí. (CzechInvest, 2018d)

Během projektu se uskutečňují workshopy zaměřené na zlepšení prezentačních dovedností, vytváření podnikatelského plánu, dále workshopy se zaměřením na rizikový kapitál či na specifika cílového trhu. Podnikatelé zde mohou získat mnoho cenných rad od mentorů formou individuální konzultace, kde se mohou dozvědět například jak nejlépe vyjednávat s investory či obchodními partnery. Vrcholem semináře je již zmiňovaná matchmakingová akce, což je představení projektu před zahraničními investory, kde mohou podnikatelé získat zpětnou vazbu. Součástí projektu jsou i zpáteční letenky pro dvě osoby, které se semináře účastní. Na obrázku níže je možný vidět seznam poskytovaných služeb (obr. 9). (CzechInvest, 2018d)

Obr. 9 Poskytované služby projektem CzechMatch

Zdroj: CzechInvest, 2018d

5.6.2.3 CzechDemo

Projekt CzechDemo má za cíl především zlepšení prezentace a zviditelnění podniků a jejich inovativních produktů. S projektem mohou podnikatelé prezentovat na velkých mezinárodních akcích a veletrzích jako jsou například CES, Slush, TechCrunch či WebSummit. (CzechInvest, 2018e)

Tento projekt mohou využít podniky se stářím do 5 let a je pro ně připravené množství služeb, znázorněných na obrázku 10, a to od zajištěného vstupu na akci včetně poplatku za účast v soutěži, přes mentoring a poradenství od zkušených mentorů, kteří jsou připraveni klientům pomoci například s prezentačními dovednostmi či marketingem. Projekt dále zahrnuje přípravu na propagaci ve formě pomoci s marketingovými materiály a překlady. (CzechInvest, 2018e)

Obr. 10 Poskytované služby projektem CzechDemo

Zdroj: CzechInvest, 2018e

5.7 Česká centra

Česká centra se snaží prostřednictvím svých 22 zahraničních center, Českého domu Praha a Českého domu Moskva o budování image České republiky a zlepšování jejího dobrého jména. Česká centra jsou zaměřena na pořádání četných akcí, výstav, promítání filmů apod. Významné aktivity jsou plánované na rok 2018, kdy Českou republiku čekají oslavy stého výročí založení Československa.

V současné době je pro rok 2018 naplánováno 234 různých akcí, z kategorií výtvarného umění, literatury, divadla, obchodu a prezentace, tance, hudby, sportu, filmu či vzdělávání. (Česká centra, 2018c)

Česká centra také iniciují a realizují projekty Handmade Dreams, Noc literatury, Cena Susanny Roth, Rok české kultury v Japonsku, Otto Wichterle, Antonín Holý, Bedřich Hrozný, Jiří Trnka, Shared Cities: Creative momentum. (Česká centra, 2018b)

5.8 Exportní garanční a pojišťovací společnost

Významnou klientelu Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP) představují malé a střední podniky, které společnost podporuje formou pojištění předexportního financování a bankovních záruk. Společnost nabízí pojištění ve spolupráci s těmito bankami:

- ČSOB,
- Česká exportní banka,
- Česká spořitelna,
- Komerční banka,
- LBBW Bank CZ,
- Commerzbank,
- UniCredit Bank,
- Citibank. (Exportní garanční a pojišťovací společnost, 2018)

Následující tabulka 3 zobrazuje seznam všech typů pojištění poskytovaných Exportní garanční a pojišťovací společností.

Tabulka 3 Seznam pojištění poskytovaných EGAP

Označení	Typ pojištění
B	Pojištění krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru
Bf	Pojištění bankou financovaného krátkodobého vývozního dodavatelského úvěru
C	Pojištění střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru
Cf	Pojištění bankou financovaného střednědobého a dlouhodobého vývozního dodavatelského úvěru
D	Pojištění vývozního odběratelského úvěru
E	Pojištění potvrzeného akreditivu
F	Pojištění úvěru na předexportní financování
I	Pojištění investic v zahraničí
If	Pojištění úvěru na investici v zahraničí
V	Pojištění proti riziku nemožnosti plnění smlouvy o vývozu
Z	Pojištění bankovní záruky vystavené v souvislosti se získáním nebo plněním smlouvy o vývozu

Zdroj: Exportní garanční a pojišťovací společnost, 2018

5.9 Česká exportní banka

Produkty nabízené Českou exportní bankou jsou rozděleny do dvou skupin na úvěry a produkty Trade Finance a na Treasury produkty. První zmiňovaná skupina zahrnuje předexportní úvěr, odběratelský úvěr, dodavatelský úvěr, úvěr na investice v zahraničí a dále dokumentární akreditiv, bankovní záruky a odkup pohledávek z kontraktu či odkup pohledávek z dokumentárního akreditivu. Do skupiny Treasury produktů patří termínované vklady, komerční běžný účet a měnová konverze. (Česká exportní banka, 2018a)

Mezi základní podmínky pro poskytnutí financování patří uzavřená smlouva o vývozu, minimálně 50% podíl českých producentů na celkové hodnotě vyváženého zboží/služeb, dále přijatelné zajištění (například od Exportní garanční a pojišťovací společnosti), vyrovnané závazky vůči státu a poslední podmínkou je, že proti žadateli nesmí být vedeno konkurzní řízení. (Česká exportní banka, 2018a)

6 Zhodnocení činností vládních institucí a agentur

6.1 CzechTrade

6.1.1 Zahraniční zastoupení

V roce 2016 měla agentura CzechTrade již 50 zahraničních kanceláří po celém světě, konkrétní rozpis dle kontinentů je uveden v tabulce 4. Od roku 2011 je to o 17 nových kanceláří více, z čehož je patrné rozšíření a rozvoj podpory poskytované agenturou CzechTrade.

Tabulka 4 Zahraniční kanceláře CzechTrade v roce 2016

Kontinent	Počet kanceláří
Evropa	23
Afrika	3
Severní Amerika	3
Jižní Amerika	5
Asie	15
Austrálie	1

Zdroj: Zpráva o činnosti CzechTrade 2016 in: czechtrade.cz, 2017 vlastní zpracování

6.1.2 Hospodaření

Agentura CzechTrade má od roku 2006 vždy ziskový hospodářský výsledek, který každým rokem velmi kolísá. Například v roce 2008 činil 15,8 mil. Kč a v roce 2010 už to byl pouze 1 tis. Kč, což je znázorněné v tabulce 5. Dalšími výkyvy byly roky 2013 a 2015, kde hospodářský výsledek také překročil hranici 10 mil. Kč. Za rok 2016 je pak hospodářský výsledek 3,2 mil. Kč. Toto kolísání je zapříčiněno výkyvy ve výši tržeb za služby, ale také snižováním státního příspěvku na provoz agentury, což je nejvíce patrné v roce 2010, kdy došlo k výraznému snižování státního rozpočtu a tím i rozpočtu agentury.

Tabulka 5 Hospodaření agentury CzechTrade 2006-2011 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Výnosy celkem	275 501	260 473	267 674	258 016	455 768	461 598
Tržby za služby	13 583	20 201	24 170	26 923	26 289	26 046
Jiné ostatní tržby a výnosy						
vč. zúčtování fondů EU	13 853	3 065	6 423	5 988	16 450	119 140*
Příspěvek na provoz	248 065	237 207	237 081	25 105	413 029*	316 412*
Náklady celkem	273 858	252 883	251 849	256 594	455 767	458 395
Spotřebované nákupy	9 010	10 642	19 979	9 420	9 908	10 003
Služby	203 267	178 755	173 968	177 222	142 452	137 758
Osobní náklady	43 765	49 246	53 043	54 651	50 025	49 447
Odpisy	11 677	10 822	10 583	11 691	11 142	10 835
Ostatní náklady						
vč. zúčtování fondů EU	6 139	3 418	3 276	3 610	242 240*	250 352*
Hospodářský výsledek	1 643	7 590	15 825	1 422	1	3 203

Zdroj: Výroční zpráva CzechTrade 2011, 2012

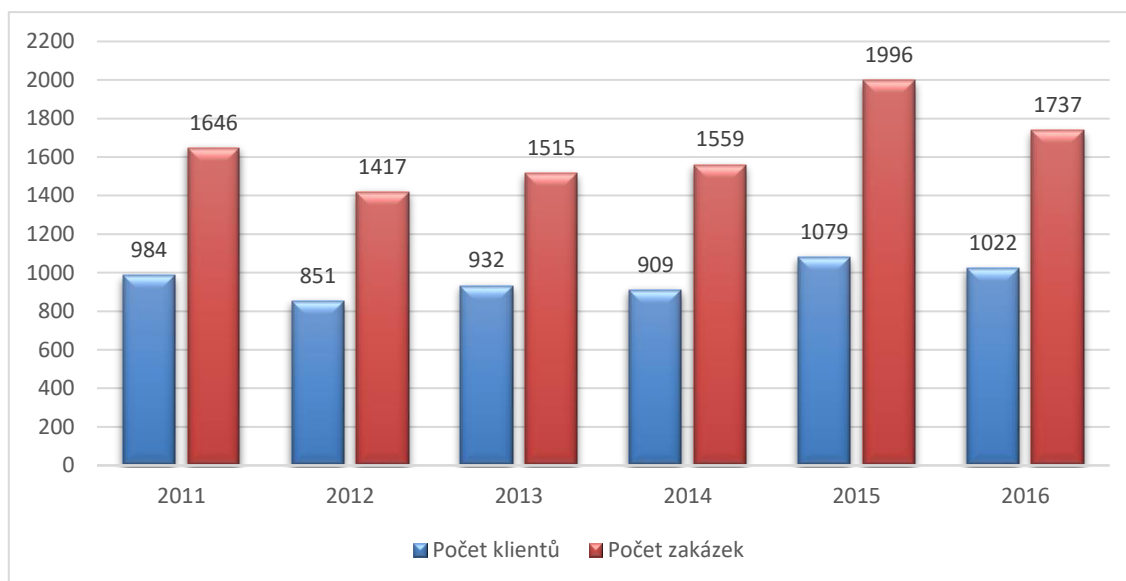
Celkové náklady stejně jako výnosy se od roku 2010 pohybují okolo 450 mil. Kč. Výjimkou jsou pouze roky 2013 a 2016, kde se částky pohybovaly kolem 320 mil. Kč.

Stoupající tendenci mají již od roku 2006 tržby za poskytované služby, které v roce 2016 činily 61,3 mil. Kč, což je o 10 mil. Kč více než v roce 2015. Největší meziroční nárůst byl však z roku 2014 na rok 2015, kdy nárůst činil více než 20 mil. Kč.

6.1.3 Zakázky

Agentura CzechTrade v roce 2016 zaznamenala pokles realizovaných zakázek oproti roku 2015 o celkem 259. V dlouhodobějším hledisku, ve srovnání například s rokem 2012, má počet realizovaných zakázek stoupající tendenci s občasnými výkyvy, což je vidět na obrázku 11 u roků 2011 a 2015.

Obr. 11 Počet klientů a realizovaných zakázek

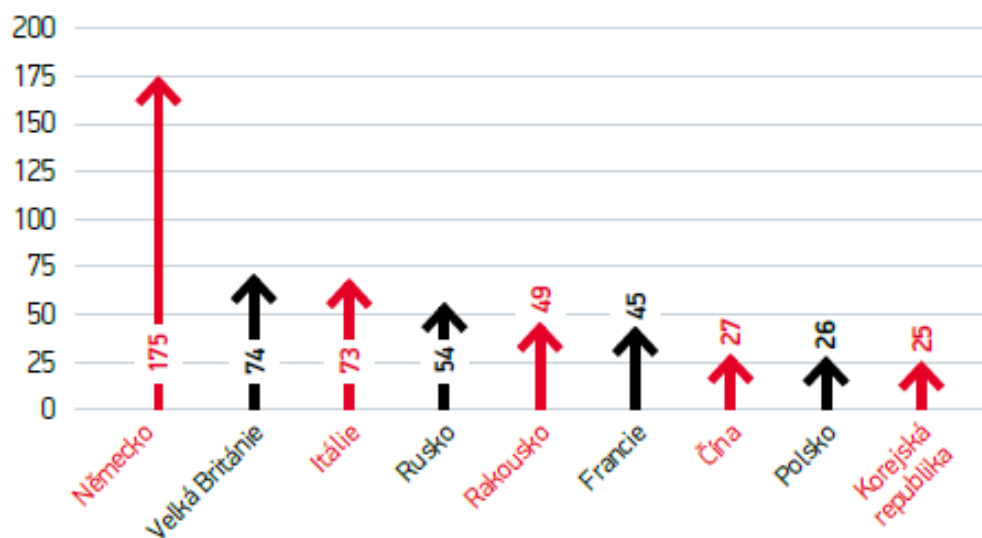
Zdroj: Zpráva o činnosti CzechTrade 2016 in: czechtrade.cz, 2017 vlastní zpracování

6.1.4 Exportní příležitosti

Ve spolupráci s portálem BusinessInfo.cz přináší agentura CzechTrade již řadu let přehled poptávek od zahraničních partnerů, které jsou získávány specialisty agentury přímo ze zahraničních teritorií.

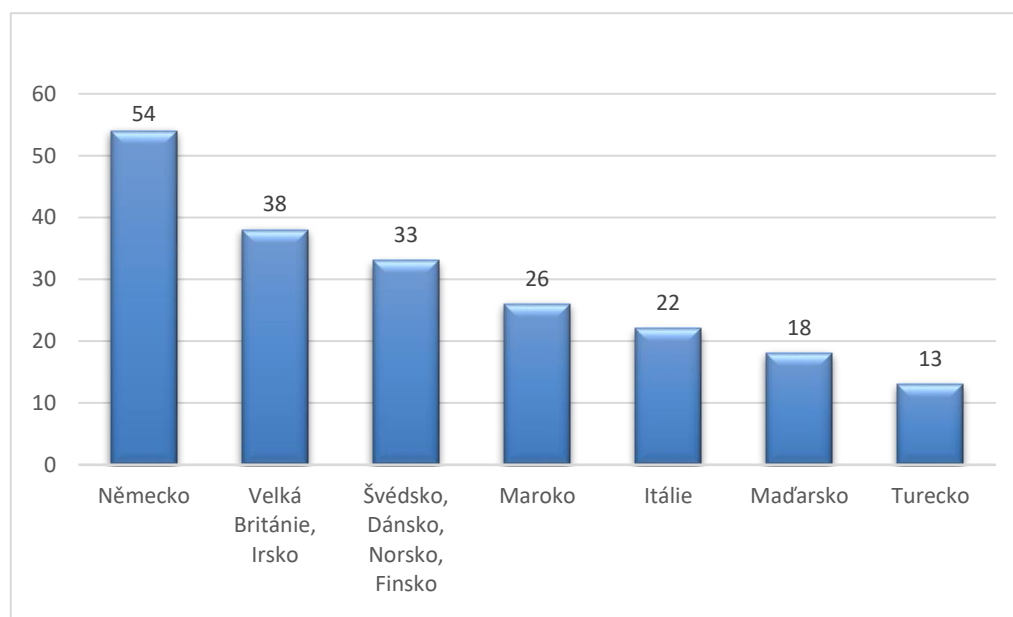
V roce 2016 prošlo agenturou přes 2 700 exportních příležitostí, což je o 500 méně než v předchozím roce, ale o 1 400 více než v roce 2011. Na obrázcích 12 a 13 jsou zobrazeny země, ze kterých v roce 2015 a 2016 pocházelo nejvíce poptávek. V obrázcích je dobře vidět, že první místo si stále drží Německo, které je pro Českou republiku důležitým partnerem. Bylo tomu tak například i v roce 2011, kdy agentura zpracovala celkem 164 poptávek z Německa.

Obr. 12 Počet poptávek od TOP zemí za rok 2015

Zdroj: Zpráva o činnosti CzechTrade 2015 in: czechtrade.cz, 2016

Obr. 13 Počet poptávek od TOP zemí za rok 2016

Zdroj: Zpráva o činnosti CzechTrade 2016 in: czechtrade.cz, 2017 vlastní zpracování

6.2 CzechInvest

6.2.1 Zahraniční zastoupení

V roce 2016 měla agentura CzechInvest po celém světě 7 kanceláří. Oproti roku 2011 je to o jednu kancelář více, konkrétně se jedná o zahraniční zastoupení ve Spojených státech amerických, kde byla zřízena již druhá kancelář. Dále jde o zastoupení v Číně, Německu, Japonsku, Jižní Koreji, Velké Británii a Severním Irsku a ve Skandinávii.

6.2.2 Hospodaření

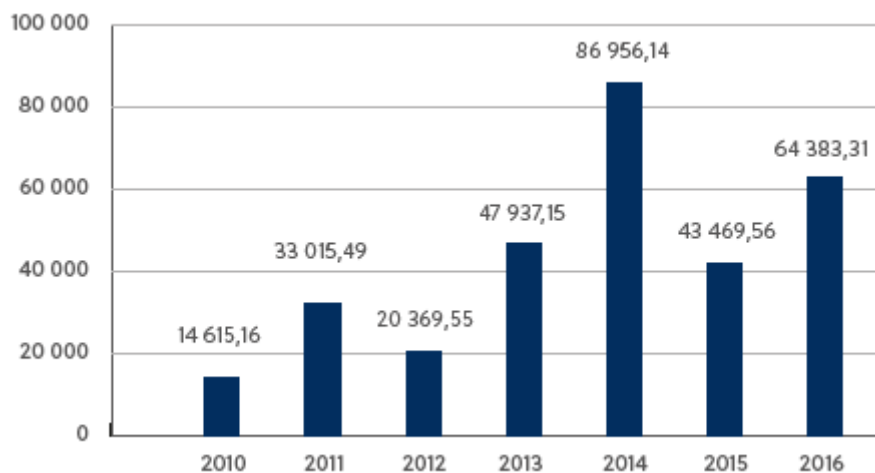
Celkové náklady agentury CzechInvest se již od roku 2006 stabilně pohybovaly okolo 350 mil. Kč, a to až do roku 2014. V následujícím roce, tj. v roce 2015, zaznamenala agentura navýšení na 417 mil. Kč, což je nejvyšší hodnota za posledních deset let, jelikož v roce 2016 činily náklady už pouze 258 mil. Kč.

Samotné vysoké náklady ale nebyly impulzem pro jejich snižování, jelikož i výnosy se v té době pohybovaly na hranici 430 mil. Kč, tzn. že hospodářský výsledek byl i nadále ziskový. Snižování bylo zapříčiněno tím, že v červnu 2016 se z agentury CzechInvest oddělila Divize strukturálních fondů do samostatné Agentury pro podnikání a inovace. Tím došlo ke snížení ostatních nákladů z činnosti celkem o 78 mil. Kč a ke snížení počtu zaměstnanců. Z původních 263 zaměstnanců jich v roce 2016 zůstalo pouze 147 a tím se agentuře snížily náklady o dalších necelých 50 mil. Kč.

6.2.3 Investice

V roce 2016 agentura CzechInvest zprostředkovala investiční projekty z celkem 23 zemí, z toho nejvyšší investice byly poskytnuty z Nizozemska, konkrétně to bylo 7 investic v celkové výši 16 mld. Kč. Seznam 10 největších investic za rok 2016 dle země původu je zobrazen v tabulce 6. V roce 2016 bylo zprostředkováno celkem 100 investičních projektů, což je o 28 více než v roce 2011. Nejvíce projektů agentura zprostředkovala ale v roce 2014, kdy jich bylo celkem 147 v hodnotě 86,9 mld. Kč. V následujících letech, tj. v roce 2015 a 2016, lze pozorovat mírný pokles počtu zprostředkovaných projektů, ale jejich hodnota v roce 2016 naopak roste, což je znázorněno na obrázku 14.

Obr. 14 Výše zprostředkovaných investičních projektů (v mil. Kč)

Zdroj: Výroční zpráva CzechInvest 2016, 2017

Sektorem, do kterého se v roce 2016 nejvíce investovalo, byla výroba motorových vozidel, kde se podpořilo celkem 22 projektů za 19 mld. Kč a vzniklo tak 4 772 nových pracovních míst. Oproti roku 2015 je to o 7 mld. Kč více a vytvořeno bylo i více pracovních míst, celkem o 1 700.

Druhým sektorem byl v roce 2016 dřevozpracující a papírenský sektor, do kterého se investovalo necelých 19 mld. Kč. Naopak v roce 2015 to bylo pouhých 226 mil. Kč.

Tabulka 6 10 největších investic za rok 2016 dle země původu

název	sektor	země původu	výše investice (mil. CZK)	počet pracovních míst	kraj
Karsit Automotive, s.r.o.	výroba motorových vozidel	Česká republika	2 669,00	230	Královéhradecký
Benteler International Aktiengesellschaft	výroba motorových vozidel	Německo	2 488,83	576	Ústecký
Kiwi.com	centrum strategických služeb	Česká republika	1 500,00	700	Praha
Wrigley Confections ČR, kom. spol.	potravinářský	Nizozemsko	1 455,59	28	Středočeský
Robert Bosch spol. s r.o.	výroba motorových vozidel	Německo	1 293,89	505	Jihočeský
Engel strojírenská spol. s r.o.	strojírenský	Rakousko	1 171,24	260	Jihočeský
Robert Bosch spol. s.r.o.	výroba motorových vozidel	Německo	903,91	120	Jihočeský
Foxconn Global Services Division s.r.o.	elektronický a elektrotechnický	Tchaj-wan	818,19	677	Pardubický
A123 Systems, Inc.	elektrická zařízení	Spojené státy americké	815,00	150	Moravskoslezský
Huhtamaki Česká republika, a.s.	dřevozpracující a papírenský	Finsko	805,00	45	Vysočina

Zdroj: Výroční zpráva CzechInvest 2016, 2017

6.3 Česká centra

6.3.1 Zahraniční zastoupení

Česká centra mají od roku 2011 celkem 22 center, z nichž nejvíce jich je v Evropě, ale také mají zastoupení i v New Yorku či Tokiu. Do roku 2010 jich bylo 24, ze sítě Českých center bylo vyřazeno zastoupení v Košicích a také v Buenos Aires, což bylo zapříčiněno snižováním státního rozpočtu a tím i rozpočtu Českých center.

6.3.2 Hospodaření

Česká centra musejí od roku 2014 sahat do rezervního fondu, jelikož jejich samotné výnosy nepokrývají náklady. Například v roce 2016 činily náklady 238 603 575 Kč a výnosy 220 652 347 Kč, což by znamenalo ztrátu 17,9 mld. Kč. Díky jejich velkému rezervnímu fondu ke ztrátě ale nedochází, v roce 2016 tento fond tvořilo 30 810 165 Kč. Rozpis nákladů za roky 2011 a 2016 dle jednotlivých činností je vidět v tabulce 7.

Tabulka 7 Přehled nákladů za rok 2011 a 2016 (v Kč)

	2011	2016
Provozní náklady	58 307 973	49 861 842
z toho nájem	12 134 350	12 331 939
z toho mzdy	35 259 609	24 552 500
Činnost	88 967 453	90 055 654
Ostatní	25 036 342	23 866 986
z toho odpisy	3 915 848	1 597 773
z toho daň	16 962 352	11 085 240
Český dům Moskva	104 633 310	74 819 093
Celkem	276 945 079	238 603 575

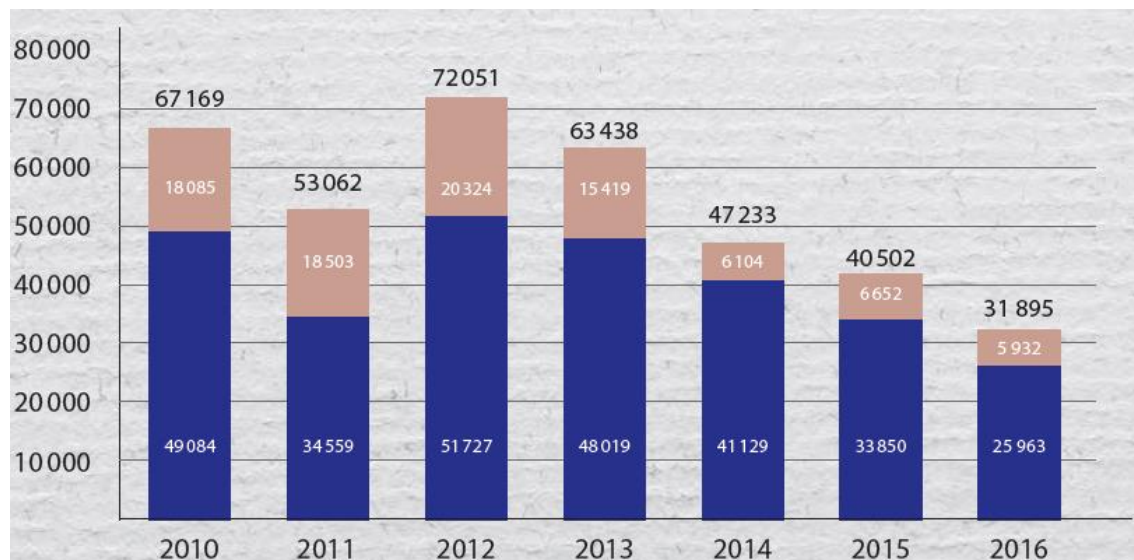
Zdroj: Vlastní zpracování z výročních zpráv ČC z roku 2011 a 2016

6.4 Exportní garanční a pojišťovací společnost

Od svého založení v roce 1992 pojistila Exportní garanční a pojišťovací společnost se státní podporou exportní i předexportní úvěry, investice a bankovní záruky českých exportérů v celkové hodnotě 790 mld. Kč. Z toho od roku 2011 do roku 2016 to bylo celkem 260 mld. Kč. Na obrázku 15 lze od roku 2012 sledovat pokles v nově uzavřených pojistných smlouvách, zatímco v roce 2012 bylo pojištěno v objemu přes

72 mld. Kč, v roce 2015 už to bylo jen 40,5 mld. Kč a v dalším roce ještě o necelých 9 mld. Kč méně.

Obr. 15 Nově uzavřené pojistné smlouvy v letech 2010-2016 (v mil. Kč)

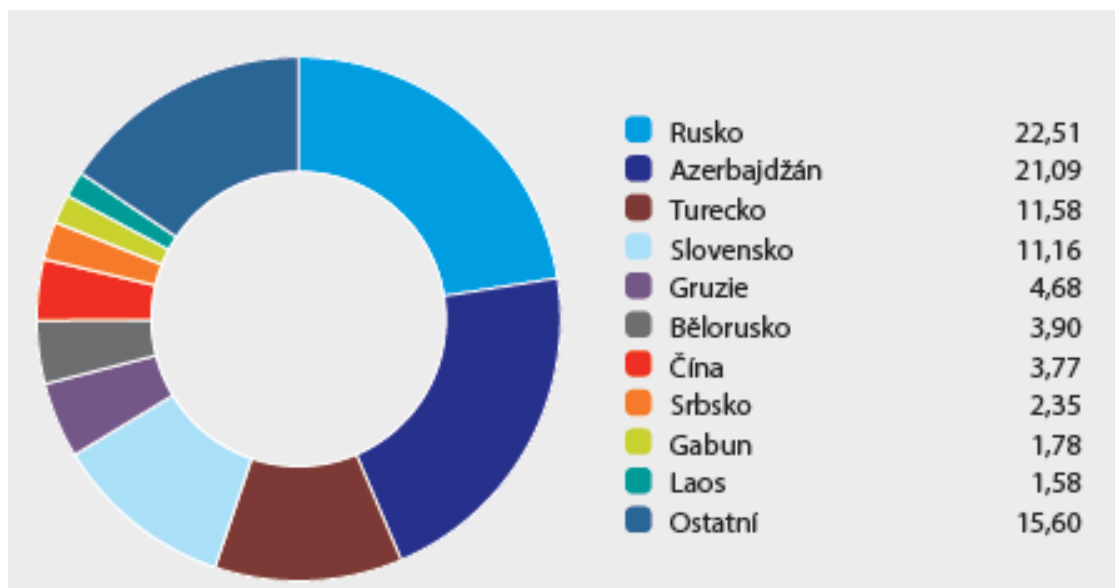

Zdroj: Výroční zpráva EGAP 2016, 2017

Na obrázku 16 lze pozorovat, že největší podíl na pojistné angažovanosti¹ za rok 2016 má Rusko. To si své prvenství drží již řadu let, ale z údajů za poslední roky je patrné, že jeho podíl stále klesá. Například v roce 2011 byl podíl Ruska 32,5 %, v roce 2015 pak už jen 22 % a na této hranici se drží i v roce 2016.

¹ Pojistná angažovanost je definována zákonem č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, ve znění pozdějších předpisů jako „souhrn hodnot pojištěných vývozních úvěrových rizik z uzavřených pojistných smluv v nominální výši, včetně úroků a smluvních poplatků, a ze zajišťovací činnosti, snížený o hodnotu rizik, která již zanikla, a hodnot smluv o příslibu pojištění ve výši 50 % jejich nominální hodnoty.“ (Zákon č. 58/1995 Sb., §2, písm. s))

Obr. 16 Struktura pojistné angažovanosti za rok 2016 (v %)

Zdroj: Výroční zpráva EGAP 2016, 2017

Ze sledovaných údajů, tedy z dat od roku 2011 do roku 2016 je také patrný vývoj zájmu o jednotlivé typy pojištění společnosti. Zatímco v letech 2011 až 2015 představovalo hlavní část činnosti pojištění exportních odběratelských úvěrů (více než 50% podíl na celkovém objemu pojištění), v roce 2016 představovalo již přes 80 % objemu pojištění investic českých právnických osob v zahraničí proti politickým rizikům. Především se jednalo o investice do Číny, Indie, Gruzie, Ruska, Egypta a Turecka v celkové hodnotě 25,9 mld. Kč.

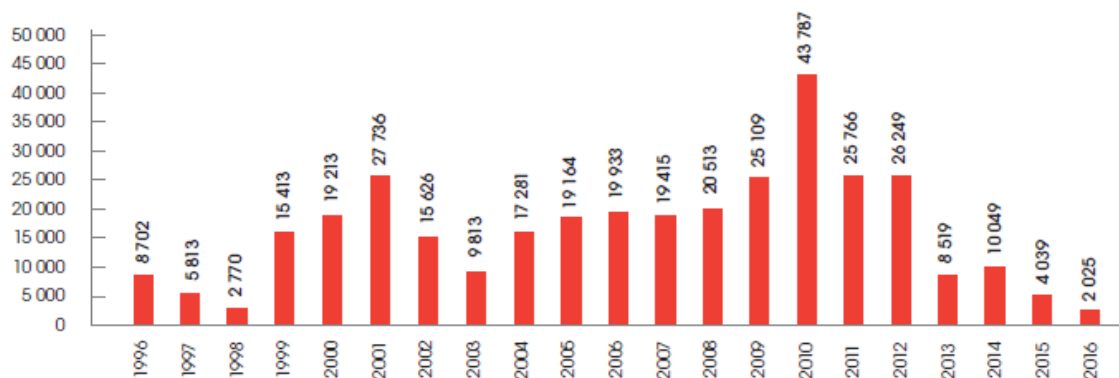
6.4.1 Hospodaření

Od roku 2011 se hospodářský výsledek společnosti pohybuje ve ztrátě, která činila okolo 1 mld. Kč. V roce 2014 se ale ztráta dostala do ještě nižších hodnot, konkrétně na hodnotu -5,922 mld. Kč a příčinou tohoto propadu byla tvorba rezerv na pojistná plnění. V roce 2016 se ztráta pohybuje opět okolo 1 mld. Kč.

6.5 Česká exportní banka

Za posledních pět sledovaných let, tj. od roku 2011 do roku 2016 vykazovala poptávka po produktech České exportní banky pokles. Zatímco v roce 2010 byla poptávka nejvyšší za celou dobu činnosti banky, v roce 2016 byla hodnota poptávek naopak nejnižší, což je také vidět na obrázku 17.

Obr. 17 Objem podepsaných smluv 1996-2016 (v mil. Kč)

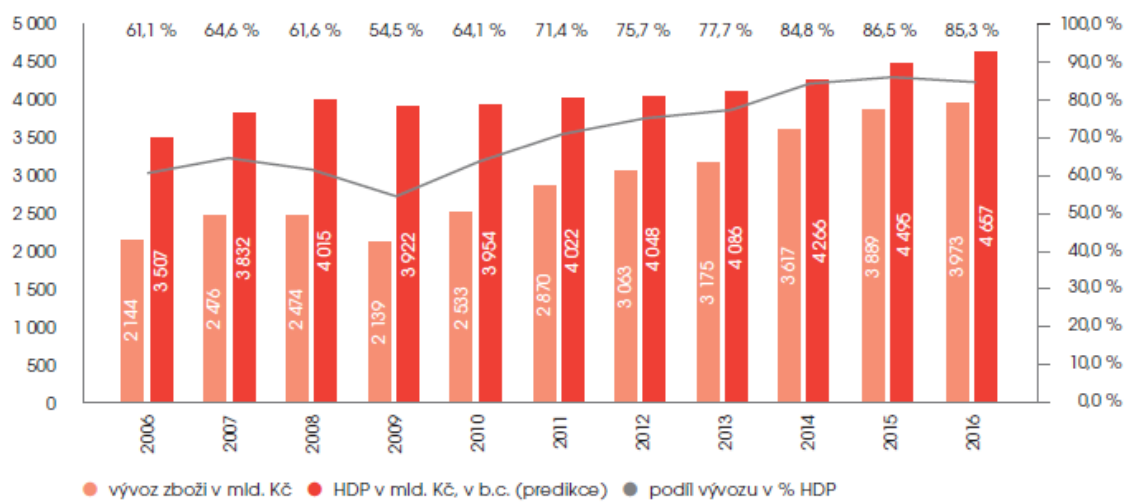
Zdroj: Výroční zpráva ČEB 2016, 2017

Nejvíce banka poskytuje úvěry dlouhodobé, tzn. delší než pět let. Stav poskytnutých úvěrů a odkoupených pohledávek činil v roce 2016 71 mld. Kč, oproti roku 2011 je to nárůst o 5 mld. Kč. Z hlediska měnové struktury se na jistíně nejvíce podílely úvěry poskytované v EUR, které představovaly 91,6 % celkového objemu. Zbylou část tvoří úvěry poskytované v USD (6,3 %) a CZK (2,1 %). V roce 2011 byl podíl úvěrů v EUR 78,1 %, ČEB zaznamenala tedy nárůst poskytovaných úvěrů o přepočtených 13,4 mld. Kč.

6.5.1 Hospodaření

Hospodářské výsledky banky ovlivňuje vývoz zboží, který má v posledních letech stoupající tendenci, což je vidět na obrázku 18. V roce 2016 měla Česká exportní banka zisk ve výši 418 mil. Kč a zaznamenala tak nárůst proti předchozímu roku, kdy byla ve ztrátě, o 559 mil. Kč.

Obr. 18 Vývoj vývozu zboží a HDP 2006-2016 (v mld. Kč)

Zdroj: Výroční zpráva ČEB 2016 in: ceb.cz, 2017

Závěr

Cílem této práce bylo zmapovat fenomén ekonomické diplomacie České republiky, vymezit činnosti jednotlivých institucí zapojených do ekonomické diplomacie a následně zhodnotit tyto činnosti z hlediska přínosu pro českou ekonomiku.

Ekonomická diplomacie se v České republice objevuje na konci 90. let 20. století, když se prioritou v ekonomické oblasti stal záměr posílit pozice a postavení českých výrobců a jejich produkce na zahraničních trzích. Prostředkem pro naplnění tohoto záměru je právě ekonomická diplomacie.

Ekonomická diplomacie se v České republice realizuje zejména prostřednictvím Ministerstva zahraničních věcí ČR a Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Významnou roli ale hrají i vládní agentury CzechTrade, CzechInvest, EGAP, ČEB nebo také Česká centra. Z toho důvodu se tato práce zaměřuje na jejich charakterizování a zejména na jejich zhodnocení, jelikož pro zhodnocení ekonomické diplomacie České republiky je nutné analyzovat jednotlivé instituce a agentury zapojené do ekonomické diplomacie.

Činnosti zmíněných institucí se zaměřují především na podporu českých vývozců, a to od financování prostřednictvím úvěrů, přes pojištění vývozu až k podpoře přímo na zahraničních trzích.

Z hodnocení institucí ČEB a EGAP je patrný pokles v počtu nově uzavřených smluv, který až na pár výjimek klesá od roku 2010 a hodnota uzavřených smluv České exportní banky je v roce 2016 dokonce nejnižší za celou dobu existence banky, tj. od roku 1996.

Naopak agentury CzechTrade a CzechInvest se stále rozrůstají a zaznamenávají nárůst počtu klientů i zprostředkovaných investic. Agentura CzechTrade se od roku 2011 rozšířila o 17 nových zahraničních kanceláří, které jsou rozmístěny po celém světě a zajišťují tak podporu stále více klientům.

Největší přínos ČEB a EGAP je jistě v oblasti exportu a jeho podpoře, jelikož se zabývají financováním a pojišťováním vývozu. Přínos agentury CzechInvest se projevuje nejvíce v oblasti přímých zahraničních investic, především těch, které směřují do České republiky. Agentura CzechTrade a Česká centra se pak zabývají podporou přímo v zahraničí a díky množství zahraničních kanceláří i propagují Českou republiku nejen jako místo vhodné pro investice, ale také jako místo pro život.

Z pozorovaných výsledků činností je patrný prostor pro zlepšení především u institucí ČEB a EGAP. Pro zlepšení stávající situace již také vláda v březnu 2018 schválila převod podílů ministerstev průmyslu a obchodu, zemědělství a zahraničních věcí v ČEB a EGAP, tzn. že tyto instituce budou dále spadat pouze pod Ministerstvo financí ČR a lze tedy očekávat jisté změny v následujících letech.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počet schválených projektů ekonomické diplomacie pro rok 2018	29
Tabulka 2 Ekonomické ukazatele Velké Británie.....	31
Tabulka 3 Seznam pojištění poskytovaných EGAP	38
Tabulka 4 Zahraniční kanceláře CzechTrade v roce 2016	40
Tabulka 5 Hospodaření agentury CzechTrade 2006-2011 (v tis. Kč)	41
Tabulka 6 10 největších investic za rok 2016 dle země původu	45
Tabulka 7 Přehled nákladů za rok 2011 a 2016 (v Kč)	46

Seznam obrázků

Obr. 1 Znázornění vazeb a trendů ekonomizace mezinárodních vztahů	8
Obr. 2 Rozdíl mezi ekonomickou a obchodní diplomacií dle R. Sanera a L. Yiu.....	10
Obr. 3 Exportní ekosystém ČR	20
Obr. 4 Organizační struktura CzechInvestu.....	23
Obr. 5 Strategické cíle České exportní banky.....	27
Obr. 6 Institucionální uspořádání ekonomické diplomacie ČR.....	28
Obr. 7 Formy investičních pobídek	34
Obr. 8 Poskytované služby projektem CzechAccelerator	35
Obr. 9 Poskytované služby projektem CzechMatch.....	36
Obr. 10 Poskytované služby projektem CzechDemo	37
Obr. 11 Počet klientů a realizovaných zakázek	42
Obr. 12 Počet poptávek od TOP zemí za rok 2015	43
Obr. 13 Počet poptávek od TOP zemí za rok 2016	43
Obr. 14 Výše zprostředkovaných investičních projektů (v mil. Kč)	45
Obr. 15 Nově uzavřené pojistné smlouvy v letech 2010-2016 (v mil. Kč)	47
Obr. 16 Struktura pojistné angažovanosti za rok 2016 (v %).....	48
Obr. 17 Objem podepsaných smluv 1996-2016 (v mil. Kč).....	49
Obr. 18 Vývoj vývozu zboží a HDP 2006-2016 (v mld. Kč)	50

Seznam použitých zkratek

BIS	Bank for International Settlements – Banka pro mezinárodní vypořádání
CES	Consumer Electronics Show
ČEB	Česká exportní banka
ECA	Export Credit Agency
EGAP	Exportní garanční a pojišťovací společnost
ES	Evropské společenství
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade – všeobecná dohoda o clech a obchodu
KCE	Klientské centrum pro export
NATO	North Atlantic Treaty Organisation – Severoatlantická aliance
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
SNS	Společenství nezávislých států ²
WTO	The World Trade Organisation – Světová obchodní organizace

² Společenství nezávislých států je organizace zahrnující 9 z 15 bývalých svazových republik Sovětského svazu.

Seznam použité literatury

BusinessInfo.cz. Oficiální portál pro podnikání a export. O portálu. [online]. 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/specialni-stranky/o-portalu.html>

CzechInvest. Agentura pro podporu podnikání. O nás. [online]. 2018a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/O-nas>

CzechInvest. Agentura pro podporu podnikání. Investiční pobídky. [online]. 2018b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Investicni-pobidky>

CzechInvest. Agentura pro podporu podnikání. CzechAccelerator. [online]. 2018c [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-startupy/Chcete-expandovat-do-zahranici/CzechAccelerator>

CzechInvest. Agentura pro podporu podnikání. CzechMatch. [online]. 2018d [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-startupy/Chcete-expandovat-do-zahranici/CzechMatch>

CzechInvest. Agentura pro podporu podnikání. CzechDemo. [online]. 2018e [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-startupy/Chcete-expandovat-do-zahranici/CzechDemo>

CzechTrade. Exportní vzdělávání. [online]. 2018a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/sluzby/exportni-vzdelavani>

CzechTrade. O CzechTrade. [online]. 2018b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade>

ČÁSTEK, Michal a Němec, Jan. Institucionální uspořádání ekonomické diplomacie ve vybraných zemích Evropské unie. In: *psp.cz* [online]. Září-prosinec 2005 [cit. 30.03.2018]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/02/06/00020652.pdf>

Česká centra. O nás. [online]. 2018a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/o-nas/>

Česká centra. Program v zahraničí. [online]. 2018b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/program/>

Česká centra. Projekty. [online]. 2018c [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/projekty/>

Česká exportní banka. Profil banky. [online]. 2018a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/profil-banky/>

Česká exportní banka. Vize strategického směřování České exportní banky 2014-2018. [online]. 2018b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.ceb.cz/_sys_/FileStorage/download/1/335/vize-strategickeho-smerovani_ceb.pdf

EGAP. Pojišťujeme český export. Profil. [online]. 2018 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/profil/index.php>

GULLOVÁ, Soňa. *Mezinárodní obchodní a diplomatický protokol*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4418-6.

JHA, Kundan K. Economic diplomacy: History, prospect and challenges in Nepal. In: *lokaantar.com* [online]. 09.10.2017 [cit. 30.03.2018]. Dostupné z: <http://english.lokaantar.com/articles/economic-diplomacy-history-prospect-challenges-nepal/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Export v kostce 2016 – aktualizovaná verze. [online]. 03.10.2016a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/zelena-linka-pro-export/2016/10/Export-v-kostce---MSVB-2016-_2_.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Export v kostce 2017. [online]. 27.02.2017a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/assets/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/zelena-linka-pro-export/2017/2/Export-v-kostce-2017_1.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Exportní strategie České republiky pro období 2012-2020. [online]. 15.03.2012 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/45705/51548/587267/priloha001.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Historie ministerstva průmyslu a obchodu. [online]. 17.01.2006. Akt. 2014a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/o-ministerstvu/historie/historie-ministerstva-prumyslu-a-obchodu--6438/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Katalog služeb Jednotné zahraniční síť a Klientského centra pro export. [online]. 13.09.2015a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/52247/61227/637290/priloha001.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Klientské centrum pro export. [online]. 13.09.2015b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/zelena-linka-pro-export/klientske-centrum-pro-export--156033/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Ministři zahraničí a průmyslu a obchodu podepsali dohodu o spolupráci na podporu ekonomické diplomacie. [online]. 03.07.2014b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/dokument150615.html>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Nový ministr průmyslu a obchodu Tomáš Hüner se dnes ujal úřadu. [online]. 13.12.2017b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/ministerstvo/ministr/zivotopis/novy-ministr-prumyslu-a-obchodu-tomas-huner-se-dnes-ujal-uradu--233939/>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Zelená linka pro export. [online]. 14.11.2016b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podpora-exportu/zelena-linka-pro-export/zelena-linka-pro-export--222289/>

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Ekonomická diplomacie. [online]. 31.08.2016 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/fakta_a_data_k_aktualitam/ekonomicka_diplomacie.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Koncepce zahraniční politiky ČR. [online]. 13.07.2015. Akt. 04.01.2018a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/analyzy_a_koncepce/koncepce_zahranicni_politiky_cr.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Mapa globálních oborových příležitostí 2017. [online]. 30.06.2017a [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/2486805/Mapa_globalnich__oborovych_prilezitosti_2017.pdf

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. O ministerstvu. [online]. 2018b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/index.html

Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Projekty ekonomické diplomacie schválené pro rok 2018. [online]. 12.12.2017b [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/ekonomika/cz/servis_exporterum/projekty_ekonomicke_diplomacie/projekty_ekonomicke_diplomacie_schvalene_2.html

RANA, Kishan S. *21st century diplomacy: A practitioner's guide*. Continuum, 2011. ISBN 9781441168382

RANA, Kishan S. Economic Diplomacy: The Experience of Developing Countries. In: *The new economic diplomacy: decision-making and negotiation in international economic relations*. Ashgate, 2007, s. 201-220. ISBN 978-0-7546-7047-6

SANER, Raymond a YIU, Lichia. International economic diplomacy: Mutations in post-modern times. In: *clingendael.org* [online]. 15.03.2006 [cit. 11.02.2018]. ISSN 1569-2981. Dostupné z: https://www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20030100_cli_paper_dip_issue84.pdf

ŠTOURAČOVÁ, Judita. *Ekonomická diplomacie České republiky*. Praha: Professional Publishing, 2008. ISBN 978-80-86946-71-9.

ŠTOURAČOVÁ, Judita. *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě*. Praha: Professional Publishing, 2012. ISBN 978-80-7431-081-2.

ŽÍDEK, Libor. *Světové hospodářství*. Brno: BonnyPress, 2004. ISBN 80-210-3407-6

Zákony:

Zákon č. 1/2004 Sb. – Zákon, kterým se mění zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 474/1992 Sb. – Zákon České národní rady o opatřeních v soustavě úředních orgánů státní správy České republiky.

Zákon č. 21/1993 Sb. – Zákon České národní rady, kterým se mění a doplňuje zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se provádějí další opatření v soustavě ústředních orgánů státní správy České republiky.

Zákon č. 58/1995 Sb., o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, ve znění pozdějších předpisů.

Výroční zprávy:

CzechInvest. Výroční zpráva 2011. [online]. 2012 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/Ke-stazeni/Vyrocnizpravy-cs>

CzechInvest. Výroční zpráva 2015. [online]. 2016 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/Ke-stazeni/Vyrocnizpravy-cs>

CzechInvest. Výroční zpráva 2016. [online]. 2017 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.czechinvest.org/cz/O-CzechInvestu/Ke-stazeni/Vyrocnizpravy-cs>

CzechTrade. Výroční zpráva 2011. [online] 2012 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni/vysledky>

CzechTrade. Výroční zpráva 2015. [online] 2016 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni/vysledky>

CzechTrade. Výroční zpráva 2016. [online] 2017 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.czechtrade.cz/o-czechtrade/predstaveni/vysledky>

Česká centra. Výroční zpráva 2011. [online]. 2012 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/o-nas/vyrocnizpravy1025/>

Česká centra. Výroční zpráva 2015. [online]. 2016 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/o-nas/vyrocnizpravy1025/>

Česká centra. Výroční zpráva 2016. [online]. 2017 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <http://www.czechcentres.cz/o-nas/vyrocnizpravy1025/>

Česká exportní banka. Výroční zpráva 2011. [online]. 2012 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/povinne-zverejnovani-informace/vyrocnizpravy/>

Česká exportní banka. Výroční zpráva 2015. [online]. 2016 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/povinne-zverejnovani-informace/vyrocnizpravy/>

Česká exportní banka. Výroční zpráva 2016. [online]. 2017 [cit. 20.03.2018]. Dostupné z: <https://www.ceb.cz/kdo-jsme/povinne-zverejnovani-informace/vyrocnizpravy/>

EGAP. Pojišťujeme český export. Výroční zpráva 2011. [online]. 2012 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/vyrocni-zpravy/index.php>

EGAP. Pojišťujeme český export. Výroční zpráva 2015. [online]. 2016 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/vyrocni-zpravy/index.php>

EGAP. Pojišťujeme český export. Výroční zpráva 2016. [online]. 2017 [cit. 11.02.2018]. Dostupné z: <http://www.egap.cz/o-spolecnosti/vyrocni-zpravy/index.php>

Abstrakt

HARTMANOVÁ, Lucie. *Ekonomická diplomacie České republiky*. Plzeň, 2018. 63 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: ekonomická diplomacie, zahraniční politika, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, pojištění, investice, podpora, CzechInvest, CzechTrade, Česká exportní banka, Exportní garanční a pojišťovací společnost, Česká centra

Bakalářská práce je zaměřena na charakterizování ekonomické diplomacie, její vývoj v České republice i v zahraničí a zhodnocení přínosu institucí a agentur zapojených do ekonomické diplomacie v ČR. V první části práce je definována ekonomická diplomacie a jsou uvedeny funkce, které ekonomická diplomacie plní v rámci zahraniční politiky České republiky. Druhá část práce zahrnuje historické mezníky, které ovlivnily vývoj ekonomické diplomacie ve světě i v České republice. V další části jsou charakterizovány instituce a agentury, které jsou zapojené do ekonomické diplomacie České republiky a v návaznosti na to jsou ve čtvrté části popsány jejich činnosti. Závěrečná část práce se věnuje zhodnocení činnosti uvedených institucí a agentur z hlediska jejich významu pro ekonomickou diplomacii v ČR.

Abstract

HARTMANOVÁ, Lucie. *Economic diplomacy of the Czech Republic*. Plzeň, 2018. 63 p. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Keywords: economic diplomacy, foreign policy, Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic, Ministry of Industry and Trade of the Czech Republic, insurance, investment, support, CzechInvest, CzechTrade, Czech Export Bank, The Export Guarantee and Insurance Corporation, Czech centres

The bachelor thesis is focused on characterizing the economic diplomacy, its development in the Czech Republic and abroad and it is also aimed at assessing the added value of the institutions and agencies involved in the economic diplomacy. The first part of the thesis defines the economic diplomacy and its functions, which economic diplomacy performs within the framework of the foreign policy of the Czech Republic. The second part defines historical milestones that have influenced the development of the economic diplomacy in the world and in the Czech Republic. In the next part there are characterized institutions and agencies that are involved in the economic diplomacy of the Czech Republic and following part describes activities of mentioned institutions and agencies. The last part evaluates individual institutions and agencies in terms of importance for the economic diplomacy and in terms of its financial management.